

GLASILLO

SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

V združenju je moč!

Registered as second-class matter January 23, 1910, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Uredništvo in upravnistvo Glasila je v Chicago, Ill., 3019 S. Crawford Ave., kamor je pošiljati vse rokopise, denarno pošiljate, sploh vse, kar ima stik s listom.

"Glasilo" izhaja vsaki teden v petek. Cirkulacija je dosegla nad trinaest tisoč listov. List je razširen po Zdr. Državi in Kanadi.

LETO—YEAR IX.

CHICAGO, ILLINOIS, 7. APRILA (APRIL) 1916.

ŠTEV.—NUMBER 14.

IZ GLAVNEGA URADA.

SPOŠNO GLASOVANJE ŠTEV. 1 IN ŠTEV. 2.

Člani in članice S. N. P. J.!

Prvo splošno glasovanje v zmislu pravil, sprejetih na šesti redni konvenciji S. N. P. J., je pred vami. Udeležite se društvenih sej polnoštevilno, tako, da se bo vsak član udeležil društvene seje v teh osmih tednih, ko traja splošno glasovanje. Od seje naj vas ne zadržijo drugi kot bolezen, delo ali oddaljenost. Oddaljeni, bolni in vsled dela zadržani člani in članice naj izrazejo glasovnico iz "Glasila," pravilno glasujejo, podpisajo in pošljejo društvenemu tajniku ali tajnici, če niso od društvenega tajnika ali tajnice prejeli glasovnice. Vsak član in članica naj glasuje, zato imamo splošno glasovanje v svojih pravilih. Vsak naj z glasovnico izrazi svoje mnenje. Neudeležba ali mlačnost pri splošnem glasovanju dokazuje, da je nepotrebna taka naredba v organizaciji in da zadostujejo konvencije. Če so delegatje na konvenciji sprejeli referendum in iniciativo v pravila, potem naj se članstvo tudi posluži te pravice in jo izvršuje. Nihče se ne more izgovarjati, da ni prejel glasovnice. Če od društvenega tajnika ali tajnice ni prejel glasovnice, jo ima v "Glasilu," če ni prejel "Glasila," jo lahko zahteva od društvenega tajnika ali tajnice.

Ko je naša jednota sprejela splošno glasovanje v svoja pravila, je dokazala, da je naša organizacija ljudska, v kateri vsak član in članica izrazi svoje mnenje z glasovnico. Večina oddanih glasov v zmislu pravil odloča pri splošnem glasovanju in manjšina se mora podvreči večini.

Članstvu S. N. P. J. sta predložena dva važna vprašanja, o katerih imamo odločiti s splošnim glasovanjem. Prvo vprašanje je: Ali naj ustanovimo Jugoslovansko Akademijo v Ameriki in na kakšen način naj se ustanovi ta prosvetna organizacija. Drugo vprašanje je dodatek k resoluciji glede dnevnika, ki vprašuje članstvo, ali sme gl. upravni odbor začeti s izdajanjem dnevnika "Prosveta" brez osira na število dobijenih naročnikov takoj, čim je to glasovanje končano, ako članstvo sprejme ta predlog.

SPOŠNO GLASOVANJE ŠTEV. 1.

V zmislu sprejete resolucije na šesti redni konvenciji je istotam izvoljeni odbor, ki sestoji iz bratov John Vogrič in Paul Berger v La Salle, Ill., in brata John Bezelj v Milwaukee, izdelal predlog, ki jih je potrdil gl. upravni odbor, da ga dajo na splošno glasovanje.

1. PREDLOG:
Ali naj S. N. P. J. sprejme načrt J. S. Z. za ustanovitev Jugoslovanske Akademije v Ameriki?

DA	NE
----	----

2. PREDLOG:
Ali naj bodo prispevki za vzdrževanje "Akademije," še na mesecna vsakega člana obligatni, to je obvezni?

DA	NE
----	----

3. PREDLOG:
Ali naj se pobirajo za ta fond "Akademije" od članov prostovoljni prispevki?

DA	NE
----	----

Podpis

Vsak član in članica dobi po eno glasovnico o tem vprašanju, ki naj jo izpolni po svojem prepričanju. Za prvi predlog glasuje lahko vsak član, če je zato, da so mesečni prispevki za vzdrževanje "Akademije" obligatni (obvezni), ali če meni, da naj bodo prostovoljni. Prvo vprašanje je le načelno in radi tega lahko glasujejo o drugem in tretjem vprašanju vsi, ki so glasovali za prvi predlog. Drugi in tretji predlog si nasprotujeta in če kdo glasuje za drugi predlog, glasuje logično proti tretjemu, če pa glasuje proti drugemu predlogu, glasuje za tretjega.

Koristi, ki jih bodo imeli jugoslovanski delavci v Ameriki od Jugoslovanske Akademije v Ameriki, so bili jasno povedani. Slika-li smo tudi nasprotna mnenja in vsak si je lahko do sedaj na podlagi razprave vstvaril mnenje o potrebi "Akademije."

SPOŠNO GLASOVANJE ŠTEV. 2.

Na pritisk članov in članice od zunaj sta glavni upravni in nadzorni odbor na seji dne 20. marca t. l. vzela iniciativo za izdajanje dnevnika "Prosveta" v zmislu ustave, stran 22, točka 4, "Referendum." Nekatera društva so poslala iniciativni predlog, mejtem ko so drugi bratje priporočali, naj gl. odbor vzame iniciativo, da se tako okrajša splošno glasovanje, ker je zadeva tako nujna, da je nepotrebna iniciativa društva. Vprašanje dnevnika naj reši članstvo in čim prej se to vprašanje definitivno reši, toliko boljše za organizacijo. Le članstvo s splošnim glasovanjem lahko reši to vprašanje pravilno, ker ima vsak član in članica pravico izreči z glasovnico na kakšen način in pod kakšnimi pogoji naj izide dnevnik. Vsak član in članica dobi po eno glasovnico o dnevniku, ki se glasi:

Glavni upravni in nadzorni odbor je na svoji seji dne 20. marca t. l. iniciativiral v zmislu ustave, stran 22., točka 4, "Referendum," sledeči predlog, ki ga daje članstvu Jednote na glasovanje:

Ali sme gl. upravni odbor začeti s izdajanjem dnevnika "Prosveta" brez osira na število dobijenih naročnikov takoj, čim je to glasovanje končano, ako članstvo sprejme ta predlog?

DA	NE
----	----

Dne.....1916.

Društvo.....štev.....

Podpis člana(ice).

Ta predlog je le dodatek k resoluciji. Če se tekom splošnega glasovanja pridobi v resoluciji določenih pet tisoč naročnikov, lahko glavni odbor prične takoj z izdajanjem dnevnika, ne da bi čakal, kakšen bo izid splošnega glasovanja. Nekaj drugega pa je, če ne bo določenih pet tisoč naročnikov. Glavni odbor bo moral čakati na izid splošnega glasovanja in če članstvo osvoji ta predlog, lahko začne izdajati dnevnik po osmih tednih, če tudi bo manj kot pet tisoč predplačanih naročnikov. Če pa članstvo zavrne predlog, bo moral gl. odbor čakati, da se prijavi pet tisoč prostovoljnih naročnikov.

Člani in članice, ki so za to, da izide dnevnik ne glede na število prostovoljnih naročnikov, naj glasujejo z da, tisti, ki so proti pa z ne.

Ko odhaja list v tisk je krog pet tisoč naprej plačanih naročnikov. Tri tisoč članov in nečlanov se je naročilo že na list, ne da bi ga videli. To kaže veliko zaupanje do S. N. P. J. To število popolnoma zadostuje, da poštni zakon ne bo dal nobene ovire pri agitaciji za list, da dnevnik tako razširimo, kot je treba, da je razširen, da vsepa. V zgodovini slovenskega časopisstva do danes se ni nobeden slovenski list imel tri tisoč predplačanih naročnikov, preden je izšel. Pisma agitatorjev, društvenih tajnikov in tajnic dokazujejo, da se število naročnikov podvoji v dveh mesecih, ko prične list izhajati.

Odvizno je zdaj od članstva S. N. P. J. in ne od gl. upravnega in gl. nadzornega odbora, če dnevnik izide v osmih tednih. Gl. upravni in gl. nadzorni odbor sta v zmislu pravil storila, kar je bilo v njuni moči, sedaj ima pa odločiti članstvo. Kar bo članstvo odločilo s splošnim glasovanjem, to bo izvršil gl. upravni odbor. Če sedaj članstvo glasuje proti dnevniku, ne bo nikoli več imelo prilika, da prične izdajati dnevnik s tako velikim številom predplačanih naročnikov, kot sedaj. Članstvo S. N. P. J. se sedaj zanja ugodna prilika. Ali jo bo članstvo izrabilo?

Samoposobi se razuma, da dnevnik ostane prostovoljen, t. j., da se vsak naroči nanj v zmislu sprejete resolucije na šesti redni konvenciji, če tudi članstvo sprejme ali zavrne iniciativo gl. upravnega in gl. nadzornega odbora. S prvim korakom je prenehala javna razprava o stavljenih predlogih članstva na splošno glasovanje in se ne debatira o njih, dokler traja splošno glasovanje. Lahko se pa razpravlja o njih na sejah društva, preden prične glasovanje.

Splošno glasovanje je pričelo prvega aprila t. l. in konča 27. maja t. l. Časa za splošno glasovanje je osem tednov.

DRUŠTVENIM TAJNIKOM IN TAJNICAM S. N. P. J.

Društvenim tajnikom in tajnicam se priporoča, da na sejah pravilno raztolmačijo članstvu stavljeni predlogi. Do 27. maja t. l. naj naznanijo izid splošnega glasovanja za John Verderbarju, gl. tajniku, 2708 So. Lawndale ave, Chicago, Ill. Če je pri društvu splošno glasovanje preje končano kot pred 27. majem, to se pravi, da ni upanja, da bi se kateri članov ali članice glasoval, naj rezultat splošnega glasovanja sporoče takoj gl. tajniku.

Vse oddane glasovnice naj hranijo v društvenem arhivu in siicer najmanj do prihodnje konvencije. Najbolje, da potegnejo skozi nje nit in konca zapečatijo, da ne bodo nikoli odšli ali dodati. Strpe naj, da se število oddanih glasovnic poveča, če bodo prejeli predlog članov in članice, ki jih bodo glasovali, da se rezultat priobčen v "Glasilu" in društveni tajniki in tajnice naj primerjajo izkaz v Glasilu z zaznamkom v zapisniku, da se lahko popravijo slučajne pomote.

Glasovnice so bile odposlane vsem društvenim tajnikom in tajnicam, če jih kateri društvenih tajnikov ali tajnic ni prejel, naj jih nemudoma reklamira pri gl. tajniku br. John Verderbarju.

Inozemstvo.

— Z bojišča. Boji za Verdun se nadaljujejo z opotekajočo srečo, vendar so pa večji uspehi na strani nemške armade, ker razpolaga z boljimi težkimi topovi kot francoska armada. Nemško topništvo je noč in dan na delu, kar pričajo goreče in razsute hiše in gozdi, ki so v plamenu. Francoski letalci se trudijo, da bi odkrili pozicije težkih nemških topov. Odkar so se Nemci utrdili v gozdu Caillette, so severovzhodno oddaljeni od Verduna le še tri milje.

Kljub temu da so Francozi izgubili že razne postojanke, upajo, da Nemeč odnehajo z obstreljevanjem in napadi, ker naskoki zahtevajo velike žrtve.

Z drugih bojišč ni poročil o velikih in hudih bojih. Vrše se manjši boji med predstražami in topniški dvoboji.

— Na morju. Ameriška vlada še ni dobila odgovora iz Nemčije glede potopa parnikov "Sussex" in "Englishman," ki sta bila ubaje potopljena, ne da bi bila posvarjena.

Iz Carigrada poročajo, da je turški podmorski čoln potopil v Črnem morju velik ruski transportni parnik, ki je odrinil 12,000 ton vode, neki manjši parnik, ki je odrinil le 1,500 ton vode in neko jadrnico.

— Drobne vesti. Iz Londona poročajo, da je nemška vlada obljubila švicarski vladi, da kaznuje letalce, ki so vrgli bombe na švicarsko vas Porentruy, ker so mislili, da so nad Belfortom.

Iz Berlina poročajo, da boleta Francija in Anglija zahtevali, da Danska in Holandska zaprejo mejo napram Nemčiji, če tega ne storita, proglase blokado tudi za holandsko in dansko obrežje. Iz Londona temu nasprotno izjavljajo, da štirispornazum ni nič storil, da bi bilo razburjenje upravičeno na Holandskem in da štirispornazum ne namerava izkreati čet na Holandskem.

Iz Washingtona poročajo, da je angleški poslanik isročil Lansingu, tajniku državnega departmanta, odgovor na protest ameriške vlade proti zaplenjenju pošte. Angleška vlada zavzema stališče, da ima pravico zaseči tovarno pošto, če je v zavojih blago, ki je prepovedano za Nemčijo.

Iz Dunaja poročajo, da znaša škoda v Galiciji \$400,000,000, ki jo je povzročila vojna. Od 889 trgov, vasi in mestec v vojni pasu jih je 271 več kot na polovico razsuteh. Okoli 100,000 prebivalcev je bežalo v Rusijo, 60,000 družin, ki niso bežale, so pa brez strehe.

Iz Rima poročajo, da je nemški cesar določil bavarskega vojvoda Leopolda za poljskega kralja. Avstrijski cesar je baje v to dovolil, ko je bil vojvoda pri njem na obisku na Dunaju.

Napad zračnega brodivoja na Angleško. — Iz Berlina poročajo, da so zeppelin napadli Anglijo in Škotsko. V Edinburgu in Leithu so bombardirali pristaniščne naprave. Blizu Newcastle so vtihtili baterije. Bombe so zapadle ladje delnice in tovarne ob reki Tyne.

Napad talijanskih letal na Postojno. — Iz Rima poročajo, da je šest letal Capronijevega sistema metalo bombe na Postojno. Vrženje je bilo 40 bomb, ki so povzročile več požarov.

— Mehika. Iz glavnega mesta poročajo, da so mnogi trgovci, ki ne simpatizirajo s Carranza, zaprli svoje trgovine, češ, da jih odpro, kaj zavladajo zopet normalne razmere v mestu; Carranza je nato ukazal, naj lokalne oblasti zasežejo blago v zaprtih trgovinah in prodajo blago na javni dražbi, ker so trgovci zaprli trgovine, ne da bi imeli važen vzrok za tako postopanje.

Ameriški vojaki še vedno love Villo po pravi ameriški metodi. Danes ga imajo obkoljenega, drugi dan je ranjen, da ne more ubežati, a dan kasneje ni duha ne sluha o njem. Časniki, ki so prejeli nje vesti priobčili kot čisto resnico, jih prekljujejo na ta način,

da pravijo, da je Villa speljal vse na led.

Nezanesljive so tudi druge vesti. Ako zjutraj časniki poročajo, da vojaki Carranze pomagajo ločiti Villo, tedaj zvečer pravijo, da je zvestoba Carranzevega vojaštva zelo dvomljiva in da se najbrž pridruži Villi. Herrera se je baje z 2000 možmi že pridružil Villi. Tako je storil baje tudi polkovnik Cano z 900 jezdeci. Pri Guererru je prišlo do majhne praske med ameriški vojaki in dozdevnimi tolpami Ville, v kateri je padlo kakih 30 četašev in je bilo ranjenih par ameriških vojakov. Po praski so četaši zopet izginili, kot bi jih požrla zemlja.

Če so poročila o prestopu vojaštva Carranze na stran Ville resnična, so to prva znamenja splošne ljudske vstaje proti invaziji Američanov. In če se ljudstvo v Mehiki dvigne proti ameriški armadi, imamo pravo vojno s sosedno republiko. General Miles kot strokovnjak je dejal, da je treba najmanj 800,000 mož in od 500—600 milijonov dolarjev, ako se hoče zasedi Mehiko.

Zdaj je še čas, da se Združene države ne zapletejo v vojno, ki bo zahtevala številne človeške in gmotne žrtve. Zvezna vlada ne bo izgubila prav nič na ugledu, če odpokliče ameriško ekspedicijo iz Mehike in dobro zastraži mejo, da roparji ne bodo prihajali plenit na ameriško ozemlje, z ladjami pa blokirajo obrežja, da ne morejo uvažati v Mehiko orožja in streliva.

— Rusija. Iz Petrograda poročajo, da so prišli na sled novim sleparijam. "Aretirali so mestnega glavarja Dračevskega, ker je prišilil urednika "Petrograjskih Poveljinskih Novic" izdajati ponarejene pobotnice. V teku enega leta je poneveril na ta način pol milijona rubljev. Naročil si je na državne stroške hišno opravilo za svoj grad, ki ga je kupil s poneverjenim denarjem.

Proti nekterim uradnikom državne banke je bila uložena pritožba, da so spekulantom z živili posejevali denar za nakup blaga. Produkeja premoaga v Rusiji znaša v letu 1915 krog 28,000,000 ton, približno 4,000,000 ton manj kot v prejšnjem letu.

— Anglija. Zastopniki organiziranih rudarjev so bili pri ministrskem predsedniku, da izvedo, kaj se zgodi z rudarji po vojni, ki so bili na podlagi novega vojaško-obveznega zakona poklicani pod orožje. Ministrski predsednik jim je obljubil, da bodo po končani vojni takoj vsi odpuščeni iz vojaške službe. Splošno se sliši, da je 270,000 rudarjev v vojaški službi in da je njih mesta zasedlo 160,000 delavcev iz drugih industrij. Ta problem ne bo prav lahko rešiti.

— Kanada. Iz Winipega, Man., poročajo, da je v soboto in nedeljo ponoči prišlo do bojev med vojaki in civilisti, pri katerih je bilo več oseb ranjenih. Zlati policija straži civiliste, vojaške patrulje pa vojake.

Med vrsticami brzojavke je štati, da so bili vojaki pijani in so sebe v pijanosti smatrali za boljše vrste ljudi, ki imajo ukazovati civilistom.

— Vojsa ire in ire. "Pall Mall Gazette" je izračunala, da bo dosegla skupna vsota vojnih izdatkov za vse bojujoče se države koncem leta 1916. znesek 300 milijard.

Ameriške vesti.

— Samomor dr. Sacha v Chicagu. Dr. Theodore B. Sachs, načelnik mestnega sanatorija za jetične v Chicagu in avtoriteta za zdravljenje jetike - proletarske boleznii v Ameriki, je izvršil samomor. Najprevo je podal resignacijo, da se umakne službolovski politiki Thompsonove uprave. Preden je izpil strup, je napisal poziv na ljudstvo v Chicagu. V pozivu je napisal par stavkov v svojo obrambo proti očitkom brezvestnih buržoaznih političarjev. Potem apelira na čestni svet, da naj izvede temeljito preiskavo v sanatoriju in prekrži načrte brezvestnih političarjev. Apelira na javnost, naj ne dovoli gotovim kontraktorjem dotakniti se sanatorija, ki si hočejo napolniti svoje žepce z denarjem davkoplačevalcev. Denar, ki je bil dovoljen za ta zavod, gre sironakom in bolnikom.

Hopf, mrtvaški oglednik za okraj Dupage, ki je vodil mrtliško ogledniško poroto, je po obravnavi podal sledečo izjavo o samomoru: "Po zaslišanju prič in najdenih dokazil je naše prepričanje, da je preganjanje čikaškega rotovža prisililo dr. Sachsa do tega dejanja, in da je to političen umor."

— Panamski prekop zopet odprt. Iz Paname poročajo, da je G. W. Goethals, guverner prekopnega pasa, pregledal prekop, poseben zaspek Goethals in za pobotnice izrazil o delu. Prekop bo zopet odprt za promet dne 13. aprila. Goethals je dejal, da upa, da drže ne bodo več vohodeče ovirale prometa v prekopu.

— Pobojni kalilec miru. Iz Haversvilla, Mass., poročajo, da se je imel v mestni hiši obdržavati protikatoliški shod. Na shodu je imel govoriti neki Thomas E. Leyden iz Somerville, bivši katoliški duhoven.

Pred mestno hišo se je zbrala pet tisoč glav broječa ljudska množica. Kmalu je pričelo leteti kamenje in več šip je bilo zdrobljenih. Mestna policija je bila brezmočna in župan je poklical milico na pomoč, da napravi red in mir.

— "Državna ameriška delavska zveza" v So. Dakoti je poslala državni legislaturi spomenico, v kateri priporoča, da se uvede zakonit osemurni delavnik.

— Spor med krojači in delodajalci, ki izdelujejo dežne plašče in dežno obleko. Iz Bostona, Mass., poročajo, da krojači v tej stroki najbrž zaštrajkajo, ker delodajalci niso povišali meze s petnajstim marecem, kot je bilo dogovorjeno, ampak se izgovarjajo, da jo povišajo šele s petnajstim julijem. Delavci so zavrnili ponudbo delodajalcev in zahtevajo, da se strogo drže dogovora v originalni pogodbi.

— Strojniki štrajkajo. Iz Franklina, Pa., poročajo, da so zaštrajkali strojniki v podjetjih Chicage Pneumatic Tool Co. in Producers' Supply Co. Delavci zahtevajo osemurni delavnik in povišanje meze.

— Nedeljski počitek. Iz Chenyenne, Wyo., poročajo, da so mestni komisarji izdali naredbo, ki določa, da so trgovine ob nedeljah zaprte. Trgovski uslužbenci soglašajo z naredbo.

— V podjetju Lackawanna Bridge Co. v Buffalu, N. Y. so zastavkali delavci, ker je družba odpustila osem delavcev, da bi ostrašila delavce, ki so zahtevali osemurni delavnik in povišanje meze. Stavka je končala z znago za delavce. Družba je sprejela odpuščene delavce in priznala zahteve delavcev.

DOPISI.

Calumet, Mich.

Cenji urednik! — Odstopite mi malo prostora v našem "Glasilu," da poročam o razmerah v naši naselbini.

Dela se tukaj vsaki dan, izvzemaš ob nedeljah in zakonitih praznikov, a delati tukaj, pomeni trpeti kot suženj.

Rudarjem so n. pr. povišali mezo za deset odstotkov v januarju. Povišanje meze ni prav nič izdalo, ker so šle življenske potrebščine ravno za isto ali pa še večjo vsoto kviško.

Delavec ugrabljeno na vse mogoče načine, kako naj si pomagamo do boljših razmer. Eden se oglasi za ligo, drugi za zavetišče.

Ohisholm, Minn.

Cenjeni br. urednik! Tukaj je še precej hladno vreme. Delavske razmere so take, da se lahko dobi delo, če hoče človek trdo delati in za nizko plačo.

Pri delu mi včasih pride na misel "osebnost," posebno pa besede: "kakor v nebesih, tako na zemlji." Iz tega sledi, da se moramo organizirati in strmolglaviti kapitalizem, da vstvarimo, na zemlji take razmere, kot jih nam "poznavalec nebes" slikajo v nebesih.

Veren kristjan molli vsaki dan, da naj bo na zemlji ravnotako kot v nebesih, zato ga veže dolžnost, da se bori proti cesarjem, kraljem, papešem, škofom, kapitalistom, sploh proti vsem ljudskim pijavkam.

V zadnjem času je bila tukaj velika agitacija za cerkvene orgle. Agitacija je uspela. Prepričan sem, da bi agitacija ne imela uspeha, da priganjanci niso hodili od delavca do delavca in pritiskali nanj, naj od svoje borne plače daruje nekaj za orgle, ki nimajo zanj nobenega pomena.

Za delavce imata večji pomen jugosl. soc. klub in tamburški zbor "Napredek" kot najlepše cerkvene orgle. Mnogo koristnejše bi bilo za delavce, da pride ob nedeljah v cerkev tamburški zbor in udari maršeljezo, rdečo zastavo, delavsko himno, kot da orgle jokavo pojejo čast in slavo Mariji in svetnikom, ki so že zdravnej mrtvi.

Neki drugi agitator za klerikalizem, je šel tako daleč, da se je izrazil, da hočemo zgraditi še drugo cerkev. Po mojem mnenju je še sedanja prevelika, ker ljudstvo počne duševne teme, ampak stremi po izobrazbi in poduku.

Boff.

De Pue, Ill.

Cenjeno uredništvo! Upam, da moj dopis ne roma v koš in da se tudi meni prizna pravico do odgovora, da odgovorim br. Badovinec na njegov dopis z dne 10. marca tega leta.

Br. Badovinec prizna sam zakasnelost v svojem dopisu. Kdo je zakrivil to zakasnelost? Br. Badovinec pravi, da društveni bratje, ker so neredno plačevali asesment, Br. Badovinec trdi, da 32 bratov ni plačalo asesmenta. Če je to resnica, zakaj ni br. Badovinec prišel z imeni na dan, da bi svojo trditve dokazal.

Kolikor je meni znano, plačujejo bratje večinoma redno asesment, če bi bili pa neredni plačalniki, bi bili suspendirani, in bi bil to zgled drugim bratom, kaj jih čaka, ako neredno plačujejo asesment.

Pri nas je v tovarni plačilni dan dne 10. in 25. v mesecu, mesečna seja se vrši tretje nedelje v mesecu, tako da ima vsakdo čas plačati mesečne prispevke. Izvzema le brate, ki so brez dela in ki valed

tega ne morejo plačati asesmenta. Član društva šte. 59. Pripomba gl. upravnega odbora. Vsaka stranka je imela enkrat zagovor v listu. S tem preneha javna debata. Ako se stranki ne ništa pobotali, naj ena ali druga v smislu pravil zahteva, da se skliče društveni porotni odbor in stvar reši v smislu pravil.

Gross, Kans.

Cenjeni br. urednik! — Odstopite mi malo prostora v našem "Glasilu" in priobčite moj dopis. "Preklete ženske, ali so sitne v Grossu," bo rekel urednik, ko dobi tretji dopis od žene. Kljub temu apeliramo na urednika, da ima potrpljenje z ženami v Grossu, da odgovorimo na dopis z dne 17. marca, v 11. šte. "Glasila."

Čudno se mi vidi, da delavska gospodinja nasprotuje delavskemu konzumnemu društvu bodisi direktno ali indirektno, ker je jasno dokazana stvar, da konzumna društva ojačujejo gospodarsko moč delavstva, če se vodijo po pravih načelih delavskega združništva. Te resnice ne more nihče ovreči, ker na tisoče in tisoče delavskih konzumnih društev govori jasno in določno, koliko so konzumna društva storila dobrega za delavstvo.

Sestra X pravi, da je Gross tako velika naselbina, da se lahko o vsem pogovorimo na društvenih sejah ali v soc. klubu. V nekem drugem odstavku nadaljuje, da smo se še pred tremi leti pričeli naseljevati v Grossu, v nekem nadaljnjem odstavku pa dostavlja, da bi metlje morale biti v konzumu take, da bi pometale pred svojim pragom, lopate pa take, da bi lastniku kopale jame.

Dobro! Ako drug drugega ne poznamo, potem ni treba v konzumu takih metelj in lopat, ko jih priporoča sestra X v dopisu.

Napačno naziranje je, ako se hoče v kateri že bodi naselbini osnovati konzum ali kaj drugega koristnega za delavstvo, in če stvari nekteri nasprotujejo, da se tega ne pove v dopisu. Popolnoma pravilno je, da se to pove javno, ker s tem učimo drug drugega in se spodbujamo k nadaljnjemu delu. Ako pogledamo naše nasprotnike, spoznamo, da se o vsem dogovore potem časopisja, kar jim koristi. Zakaj naj jih ne posnemamo? N. pr. tudi jaz potrdim, da nisimo bili vsi složni za konzum. Ali ni bolj pametno, da se tiste, ki nasprotujejo stvari, podučimo, da je stvar dobra in jih pridobimo zanj?

Sestra X piše, da smo bili prekratki na vse načine, kadar se je za kakšno stvar agitiralo. S temi besedami sestra potrdi, da smo bili tudi prekratki v slogi, ko se je agitiralo za konzum.

Nekteri so se norčevali, drugi so skrbeli, kdo bo kupoval v konzumu. Tisti, ki poznajo koristi konzuma, so še danes za konzum. Popolnoma nepotrebno je vprašanje, kdo bo kupoval v konzumu. V konzumu naj se pazi na red, točno postrežbo, v zalogi naj bodo vedno sveža živila in odjemalcev ne bo manjkalo. Trgovci se ne strakajo, ako je treba iti po naročila po pet do šest milj daleč. Odjemalci se tudi ne ozirajo na narodnost, ampak kupijo tam, kjer je dobra postrežba.

Po mojem mnenju je tukaj dovolj Slovencev, da lahko pričnemo s konzumom. Naseljeni so po 2 in 3 leta in bodo še tukaj ostali. Tudi nove premogorove bodo še odprli v tej okolici.

Ako računim vse življenske potrebščine, živež, obleko in drugo, se ne motim, če pravim, da porabimo mesečno krog \$1000 blaga. Ali ni to v našo škodo, ker nimamo svojega konzuma?

Sestra X kritizira poročilo radi nesreče, ki se je dogodila v tej naselbini. Dovolite, da tudi jaz spregovorim par besed glede alkoholnih pijač. Nihče ne more utajiti, da so alkoholne pijače, če se jih vživa brez mero, povzročile že mnogo nesreč, boljše rečeno neumnosti. Navesti hočem v dokaz resničen dogodek.

Pred nekaj dnevi srečata dva pijana Američana dva sivlasna starčka. Eden teh pijancev skočil po puško in s puško v roki prišli oba starčka, da zaplejeta sredi javne ceste. Oba pijanca poznam in prepričana sem, da bi v trestnosti ne storila kaj takega. Mogoče kdo poroča: "No, saj sta bila kaznovana, kaj dajek to v javnosti?"

Moj namen ni nobenemu škodovati, ampak enakli dogodki naj

bodo drugim za zgled, da ne omamijo toliko svojih možganov, da potem ne vede, kaj delajo. Prepričana sem, da bi Američana ne plačala denarne globe, če bi ne imela preveč alkohola v glavi. Če kdo pije, naj pije zmerno in naj ne zapije svoje pameti.

Poznam tudi družinake očete, ki niso Slovenci, ki toliko potrošijo za opojne pijače, da njih družine trpe pomanjkanje.

Noben pameten človek ne obsodijo rojakov, ki se snidejo, da se pogovore in pri teh pogovorih spijs vsak po eno ali dve steklenici pijače. To ni pijanje! Obsojanja vredno je, če si človek zaliva grlo, da izgubi pamet in v pijanosti dela največje neumnosti. In proti takemu pijančevanju je treba nastopiti s podukom, ker vničuje duševno in telesno moč.

"No, prokleta ženska, kaj pa si?" poroča kateri rojakov, ki me ne pozna, "pa ne da si prohibicionistka?" — Nisem! Tudi jaz imam včasih suho grlo in prav dobro se mi prične par kozarec jemenoveca.

Omeniti hočem tudi nekaj glede delavskih razmer. Priporočam uredniku, da naj bo previden z dopisi, ki poročajo o ugodnih delavskih razmerah, da se kdo ne vjame in pride iskat delo. Kdor priporoča, da so delavske razmere ugodne, naj se podpiše, če ne naj se pa dopis vrže v koš.

Tukaj se je res precej časa delalo s polno paro, delavskih moči jo pa toliko, da jim primanjkuje prostorov, za to imajo vpeljano listo, na kateri so zapisani vsi, da čakajo po vrsti na prostore. Včasih je treba čakati 2 do 3 tedne. Ako so zaposleni vsi domači delavci, potem pridejo na vrsto šele drugi. Tudi vozičkov primanjkuje in parne pišalke so pričele piškati po enkrat.

Ko to pišem, se sliši, da bo tukajšnja družba zaprla en rov. Koliko je na tem resnice, ne vem. Prav lahko se zgodi, da naši premogarski baroni pošljejo nekaj delavcev s trebuchom za kruhom, in potem bomo zopet z malim zadovoljni.

Kar se tiče dela pri "entrah," se ženske prav nič ne razumemo, ker nam gre delo bolj od rok v kuhinji, kjer je naše mesto.

Tukaj sta se zgodili dve nesreči. Dne 23. marca se je dogodila razstrelba v rovu Western, šte. 18 na Franklinu. Sedela sem pri mizi in se pogovarjala, ko se čuje strašen pok in čuti tako močan sunek, da se je hiša stresla. Mi smo oddaljeni pet milj od rova, ali ljudje pripovedujejo, da so silili eksplozijo še tri milje dalj od nas.

Zjutraj ob štirih je pričelo goret pri br. Frank Žnidaršiču, blagajniku našega društva. Pohištvo je skoraj vse zgorelo in rešili so le nekaj malega. Br. Žnidaršič ima precej škode. Imel je delavce na hrani in stanovanju, torej je imel tudi precej pohištva.

Br. Žnidaršič in njegova soproga sta zelo vladna in sta v boleznih vsakemu prav rada pomagala. Pozdrav bratom in sestram S. N. P. J. in želim, da "Prosveta," kmalu izide kot dnevnik.

A. S. Opomba ur. Tri sestre so povedale svoje mnenje v javnosti. Čas je, da skličete sedaj seja za ustanovitev konzumnega društva in tam v stvarni debati odstranite malenkosti, ki vas le navidezno še ločijo. Skoraj vse tri so enega mnenja, le vsaka pove in vtmejuje svoje misli na drug način. Skupna seja je najkrajša pot, da se izravnajo take malenkosti.

Colorado City, Colo.

Priroda je spala, a zdaj se vrača lepa, zelena spomlad. Minola je zima in porajajo se topli pomladanski dnevi. Semintje že zeleni zgodnji gromovje in tudi v jabljakah se budi življenje. Tako prihaja čas, ko zopet pohitimo v prost naravo, da živimo sveži in čist zrak in se zabavamo na prostem.

Slovenci v Colorado City smo kupili društveno dvorano ali "Slovenski dom." Lepo je za tako majhno število Slovencev, da imamo svoj dom, kjer se lahko zbiramo ob plesnih veselicah in gledaliških prestavah.

Dne trinajstega aprila bo v "Slovenskem domu" lepa gledališka predstava in sicer grafica Genovefa. Začetek točno ob osmih zvečer. Vstopnina za odrasle je 35c, za otroke 10c. Igralec so dobro naščitirali svoje vloge. Člane in članice društva "Triglav," šte. 94 S. N. P. J., prosimo, da nam pomagajo posebno pri prodaji vstopnic.

Prodajte kolikor vam je mogoče vstopnic do 12. aprila t. l. Tega dne morajo biti tiketi vrnjeni meni. Ravnotako prosimo članice društva "Zvon," da nam pomagajo po svojih močeh, kajti gre se za korist skupne društvene dvorane.

Slovenci udeležite se te predstave v največjem številu in ne poslušajte par klepetulj, ki bi rade škodoval skupni slovenski stvari. Člani in članice društva "Triglav" in "Zvon"! Hvala vsem, ki ste darovali za društveno dvorano in tako pripomogli do lastnega doma, do ktereга imate vsi enake pravice. Imena darovalcev priobčimo kasneje v slovenskih listih.

Na svidenje dne 13. aprila pri gledališki predstavi! Vsi Slovenci dobro došli!

Louis Lovšin, tajnik skupnega odbora.

Scammon, Kans.

Delavske razmere v tej okolici so take, kot so navadno okoli rudnikov. Ni ga rova, da ne bi imeli liste, na katero se vsakdo vpiše, ko izdela prostor, in potem vsaka, da pride zopet nanj vrsta, da prične delati.

V tej okolici je več parnih lopat, s katerimi odstranjujejo zemeljsko plast, debelo 25 čevljev, da pridejo do premogove žile. Parne lopate so mnogo krive, da razmere v okolici postajajo neznozne. Razume se, da tisti, ki proizvedejo cenejše, prodaja tudi blago cenejše. Operatorji, ki delajo s parnimi lopatami, lahko za polovico cenejše producirajo premog od operatorjev, ki majo rudnike z rovi in hodniki. S parno lopati en sam človek naloži na dan od 25 do 30 ton premoza za \$2.70. Operator dobi za premog \$60 ali več dolarjev. Sliši se, da bodo tudi ti delavci zahtevali plačo od tone, ker so vsi organizirani v U. M. W. of A. in jo tudi dosegli.

Pred dobrim mesecem sem bil v državi Texas na željo tukajšnjih rojakov v svrhu preiskave solidnosti Smith Havith Oil and Gas Co.

Malo mesto imenom Electra, leži na Ft. Worth and Denver R. R. v okraju Wichita. Po tridnevnem bivanju sem se prepričal, da družba ne pretirava o svojem podjetju. Olja se pridobiva velike množine. Kakor je nam znano, se nahaja en član te družbe v Duluthu, Minn., in prodaja parcele lote imenovane družbe.

Ako je kteremu našemu rojaku kaj znano o stvari, bi rad videl, da se oglasi v "Glasilu."

Frank Žitnik.

Opomba uredništva. Mi ne poznamo družbe in se tudi ne brigamo zanj, kaj ima sploh na prodaj.

Rojakom povemo odprto, da so časi, ko so v Ameriki ljudje obogateli čez noč, ker so denar naložili v zemljišča ali naravnih zakladih, minoli. Danes je vse to lepo razdeljeno med trustovce in druge kapitaliste in kjer je velik dobiček, ne pusti ta gospoda delavcev blizu. Danes čaka povsod delavca trdo delo, četudi denar naloži v kakšno podjetje.

Barberton, O.

V Barberton sta došli dve gospodični iz stare domovine: Agnes Segra in Marjeta Kovač. Doma sta iz vasi Grahovo, okraj Logatec. Gospodični sta mi povedali, da je življenje v starem kraju res žalostno. Vse, kar lahko nosi puško, se nahaja v arnadi. Poljedelska in druga dela opravljajo vojni ujetniki. Kljub tem žalostnim razmeram, je pa ljudstvo navdušeno za vojno, posebno velika je ogorčenost v narodu proti Italiji. Celo mnogo ženskega spola je pripravljeneza zadeti puško na ramo in oditi na italijansko mejo. Gromenje topov s talijanskega bojišča se čuje prav v Logatec in ljudstvo je temu tako priučeno, da smatra gromenje za navadno godbo. — To je lahko razumeti, ker se ponavlja vsaki dan.

Rojak in br. Anton Pečnik in John Segra sta kupila obsežno farmo v bližini Barbertona. Barbertonski Slovenci bomo zdaj imeli lepo priliko za prirejanje vrtnih veselje. Br. Anton Pečnik je navdušen rodoljub in napreden rojak, znaeno je ustanovitelj in tajnik društva S. N. P. J. v Rittman, Ohio. — Obilo uspeha!

V javnem lokal. — M: "Kaj si še tukaj? Ali ti je znano, da je ob pondeljkih moja navada, zdravit mačka. Pa če pogledam tebe, vi-

dim, da se tudi dobro ne počutiš. Stopi bliže, pa izprazni kozarec na moje zdravje."

J: "Danes nisem dobre volje." M: "Kaj pa je takega, ko si navadno vedno židane volje?" J: "Ej, sinoči sem se sestal z rojakom in povedal mi je, da moramo člani katoliške jednote k spovedi za veliko noč. Kdor se ne povrže v temo pravilo, bo suspendiran ali še celo izključen."

M: "Beži, beži... devet let sem že član katoliške jednote, pa še nisem bil pri spovedi in tudi ne grem. S takimi strašili prihajajo popje vsako leto, ker je to njihov biznis. Pri jednoti sem zavarovan za posmrtnino in bolniško podporo, pa ne za druge reči. Če mislijo popje, da so zavarovane tudi naše duše, naj pa plačajo asesment za nas. Veš, za bolno dušo še ni dobil nihče bolniške podpore in tudi za dušo še niso izplačali posmrtnine, če se je preselila na drugi svet. Kdor verjame popom, kar mu pripovedujejo, naj pa verjame. Mené ne bodo vlekli. Poznam jih še iz starega kraja, kako je kaplan hodil v vas... No, pa kaj bi pravil, saj me razumeš. Veš ljudi strašijo s peklom in vragom, no, pa to je njihov biznis. V te bedarije niti sami ne verujejo."

J: Nisem se nadjal, da imaš take pod kapo. Na tukaj mojo roko, popolnoma se strinjam s teboj. Tudi jaz ne grem k prisiljeni spovedi... Točaj, da jše dva vrčka pive, pa konjska... Ko je točaj postavil pivo na mizo, sta trčila, M. je pa nadaljeval: "Vidiš, čitam več časopisov, pa tudi Glasilo S. N. P. J., ki mogoče v kratkem izide kot dnevnik. Poglej, ta jednota ne goni članov k spovedi in jim tudi ne brani, če se hočejo vsak izpovedati grehov. Jednota smatra za svojo dolžnost, da podpira svoje člane v boleznih in nesrečih in jednota napreduje, da je veselje. V zadnjem Glasilu S. N. P. J. sem čital, da se je v enem mesecu ustanovilo kar devet novih društev. Kaj takega ne čitaš v našem "Glasilu," ker pravijo, da moramo k spovedi. In ravno to pravilo ovira napredek pri nas..." Tako sta se pogovarjala rojaka, nečlana S. N. P. J. o jednotlivih zadevah.

Martin Železnikar.

Indianapolis, Ind.

Cenjeni br. urednik! Shod mednarodne unije se je vršil dne 28. marca t. l. v prostoru g. Bishofa. Sodr. Joseph Bruder je točno ob osmih zvečer od tvoril zborovanje in predlagal, naj se izvoli za časnega predsednika, zapisnikarja in reditelja. Izvoljeni so bili J. Bruder, A. Mrovlje in F. Stonich.

Bruder pojasni v daljšem govoru, kako velik pomen za delavce ima strokovna organizacija (unija). Za besedo se oglasi predsednik mednarodne unije, ki pojasni, zakaj se morajo delavci organizirati v unijah, če hočejo kaj doseči. Mnogo delavcev ne pripada k organizaciji in kapitalisti jih izkoriščajo, da je groza. Z delom prično zjutraj ob petih in garajo do šestih ali še dalj zvečer. Za njim se je oglašil za besedo Frank Baveček, ki govori o velikem pomenu unije za livarje. Spodbujal je rojake, naj pristopijo v unijo. Oporozil je na dejstvo, kako se šopirijo slovenski bospi pri Malliabe Casting Co. Za besedo se oglašil tudi V. Milharčič, ki s toplimi besedami priporoča rojakom, da ne zamude ugodnega časa in se naj organizirajo v mednarodni uniji, ker tako pribore sebi in svojim potomcem boljše življenske razmere. Pojasnil je, koliko dobrega je storila strokovna organizacija za delavce v starem kraju. Rojaki ne zamudite sestankov, ki se vrše vsaki terek v tednu v svrhu strokovne organizacije.

Kdor hoče pristopiti k uniji, naj se ogłosi pri sodr. Bruderju, 701 Holmes ave.

Omenim naj še, kako so pri nas ljudje odkritosrečni. Komaj se je ustanovila unija, so nekteri že vse nesli na nos bosom. Odkritosrečno povem, da si dotični ni s tem izdajstvom pridobil nobenih zaslug.

Delavci pristopajte v unijo. Če smo organizirani smo močni, ako smo neorganizirani, pa delajo bospi z nami, kot se jim poljubi.

A. Mrovlje, zapisnikar.

Cleveland, O.

Iz urada društva "Triglav," šte. 48 S. N. P. J. v Barbertonu Ohio. — Naznanjam članom in članicam, da se vrši izredna seja dne 16. aprila t. l. ob 9 uri dopoldne v navadnih prostorih. Gre se za interese društva in S. N. P. J. S člani, ki se ne udeležijo te seja, se bodo strogo ravnalo po pravilih. Upam in pričakujem, da bodo udeležba obilna.

Bratski pozdrav vsem članom in članicam S. N. P. J. John Rataj, tajnik.

Cleveland, O.

Naznanjam članom društva "Jadranska Vila," šte. 178 S. N. P. J., da se polnoštevilno udeležijo društvene seja dne 21. aprila. Na dnevnem redu imamo več važnih točk za rešiti: Volite tajnika vkrepati glede veselice, ki se ima vršiti dne 21. maja t. l.; glasovati o Jugoslovanski Akademiji in o bodočem dnevniku "Prosveta."

Matiija Klemen, tajnik.

Barberton, O.

Naznanjam članom društva "Postojnska Jama," šte. 138, da se polnoštevilno udeležijo dne 16. aprila. Na dnevnem redu važne stvari: glasovanje šte. 1 in o "Jugosl. Akademiji." Zato raj vai na seja, da pove vsak svoje mnenje. Opozorjam tudi obne člane, kateri kaj dolgujejo društvu, da poravnajo vse pri društvu, ker bom moral knjige predložiti nadzornikom društva v pregled. Vsakega člana je dolžnost, da se

Opozorja se člani društva "Sparta," šte. 61. S. N. P. J., da se vsi zanesljivo udeležijo prihodnje redne seja dne 16. aprila t. l. točno ob pol desetih dopoldan. Na dnevnem redu imamo več važnih stvari in obenem tudi splošno glasovanje o Jugoslovanski Akademiji v Ameriki in splošno glasovanje šte. 2. o izdajanju dnevnika "Prosveta." Pridite vsi na seja, da glasujete vsak po svoji misli.

Po zaključku zadnje seja je tudi 25c naklade na člana v društveno blagajno.

John Komatar, tajnik.

Farrel, Pa.

Članom društva "Slovenci," šte. 262 S. N. P. J., se naznanja, da se udeležijo redne mesečne seja, ki se vrši devetega aprila v "Društvenem domu" 1112 Richwood ave, Farrel, Pa. Seja se vrši kot dogovorjeno na marčevi seja. Na dnevnem redu imamo splošno glasovanje o "Akademiji" in dnevniku in še dosti drugih važnih točk, ki jih bo treba rešiti.

Posebno člani, ki so bil preje pri društvu "Slovenski Dom," šte. 31, naj se zanesljivo udeležijo seja.

Anton Biček, tajnik.

Lawrence, Pa.

Vsem članom društva "Prosveta," šte. 245, se naznanja, da je zadnja seja sklenila, da se ima vsak član udeležiti prihodnje redne seja dne 9. aprila, ker na dnevnem redu so važne stvari. Društvo raste v članstvu, zato smo bili prisiljeni se seliti iz starega prostora v dvorano br. Samuel Ofsay; delujmo nato, da bode kmalu tudi ta prostor premanjen. Sklep zadnje seja se glasi, da po treh mesecih se vstopnina zviša; do tedaj pa ostane samo en dolar. Rojaki in ostali Slovani, sedaj se nudi še prilika, da postanete člani mogočne organizacije: S. N. P. J. za malo svoto. Bodimo agitatorji vsi!

Odbor.

Cleveland, O.

V prihodnje naj se pošiljajo vse reči, ki so v zvezi s tajniškim poslom pri društvu "Naprej," šte. 5. S. N. P. J., na sledeči naslov: Joseph Vovk, 1133 Norwood Rd., Cleveland, O.

Joseph Vovk, tajnik.

Cleveland, O.

Naznanjam članom društva "Jadranska Vila," šte. 178 S. N. P. J., da se polnoštevilno udeležijo društvene seja dne 21. aprila. Na dnevnem redu imamo več važnih točk za rešiti: Volite tajnika vkrepati glede veselice, ki se ima vršiti dne 21. maja t. l.; glasovati o Jugoslovanski Akademiji in o bodočem dnevniku "Prosveta."

Matiija Klemen, tajnik.

Barberton, O.

Iz urada društva "Triglav," šte. 48 S. N. P. J. v Barbertonu Ohio. — Naznanjam članom in članicam, da se vrši izredna seja dne 16. aprila t. l. ob 9 uri dopoldne v navadnih prostorih. Gre se za interese društva in S. N. P. J. S člani, ki se ne udeležijo te seja, se bodo strogo ravnalo po pravilih. Upam in pričakujem, da bodo udeležba obilna.

Bratski pozdrav vsem članom in članicam S. N. P. J. John Rataj, tajnik.

Cleanonsburg, Pa.

Naznanjam članom društva "Postojnska Jama," šte. 138, da se polnoštevilno udeležijo dne 16. aprila. Na dnevnem redu važne stvari: glasovanje šte. 1 in o "Jugosl. Akademiji." Zato raj vai na seja, da pove vsak svoje mnenje. Opozorjam tudi obne člane, kateri kaj dolgujejo društvu, da poravnajo vse pri društvu, ker bom moral knjige predložiti nadzornikom društva v pregled. Vsakega člana je dolžnost, da se

pravna svoj dolg, ne da bi se ga pominjalo.

John Kern, tajnik šte. 138.

Forest City, Pa.

Člani in članice društva "Mednarodna Zveza", šte. 124 S. N. P. J. Forest City, Pa., so prošli na se dne 16. aprila udeležili seje obno do deveti uri dopoldne, da se bo potem kakega kikanja, na tej seji se bo razpravljalo zaradi veselice, ki se ima vršiti dne 29. aprila v Vandling, Pa., pri Alojziju Miklaunčiču.

Na dnevnem redu imamo tudi glasovanje za list "Prosveta". Ali sme gl. upravni odbor začeti z izdajanjem dnevnika brez ozira na število dobljenih naročnikov.

Prosijo se tudi člani in članice, da mi vsakdo naznani natančen naslov, kakor tudi kje in pri kom stanuje, da mi bo mogoče, če je kateri bolan, naznani obiskovalcu pravo bivališče bolnika. Za obiskovalca so tudi težkoče, če naredi dostikrat brezpotrebna pota, navsezadnje pa še ne najde bolnika. Prosim, naj vsakdo to upošteva.

Ernest Krall, tajnik.

Verona, Pa.

Opozarjam člane društva "Narodna Zveza", šte. 216 S. N. P. J., naj se zanesljivo udeležijo prihodnje seje, ki se vrši dne 9. aprila ob dveh popoldne v navadnih prostorih.

Na omenjeni seji se bo vilo novega blagajnika. Radi tega vas pozivljem, da se udeležite seje vsi in brez izjeme. Na dnevnem redu je veliko važnih točk.

A. Kastelic, tajnik.

Pogovor z italijanskimi ujetniki.

Socialistični dnevnik "Arbeiterwille" v Gradeu prinaša zanimiv pogovor z italijanskimi ujetniki, ki so socialisti.

Prvi vjet je bil na hrību Sv. Mihaela, poljski delavec je. — Kakšni so vaši oficirji? — Mladi fantje, samo aspirantje, hbrabi. — Kako postopajo z vojščakom? — Dobro. — Ali pretepevajo vojščake? — Vsi hkrati odgovore z ogorčenostjo: Ne! — Kakšne so toroj kazni? — Železo in vojno sodišče. — Drugih kazni ni? — N—ne? — Ali ste imeli dosti jesti? — Da, posebno prve čase je bilo vsega v izobilju. — Ali ste zadovoljni, da ste prišli v vjetništvo? — Sedaj, ko sem že tu, sem zadovoljen, ali tudi umreti bi bil znal, ako bi bilo potreba.

Drugi: Delal je v Nemčiji, kamnosek. — Zakaj ste šli domov, zakaj ste vstopili pod zastavo? — Bil sem vpoklican, bila je moja dolžnost. — Kako se vam je godilo v vojni? — Dobro! Vršil sem svojo dolžnost. — Kako postopajo z vami tukaj? — Dobro. Zakaj tudi bi morali slabo z menoj? Storit, kar ukažejo.

Tretji: Zidar je, širokopleč junak, pogleda divjeja, nezaupljivega. — Kje ste bili vjet? — Pri Oslavju dne 24. januarja pri drugem našem jurisku. Megla je bila. — Kaj ste v civilu? — Zidar. Več let sem delal tudi v Švici. — Koliko ste star? — 25 let. — Ali je res, da vaši oficirji pretepejo vojščake? Ali so topli tudi vas? — Me ne? S svojo močno pestjo udari po svojih širokih prsah. Njegove bliskajoče se oči pričajo, da bi ne bil ostal živ oni, ki bi bil položil roko nanj. Nikdar nisem bil tepen. — Ali imate volilno pravico? — Da, ali nikdar nisem oddal svojega glasu. — Zakaj ne? — Zato, ker nočem glasovati za nikako stranko. — H kateri stranki pripadate? — Nezaupno me pogleda, kakaj ga tako izprašujem. — K nikaki. — Katero časnike čitate? — "Avanti" in "L' Avenir", tu kaj v vjetništvu tržaški "Lavoratore". — No, vidite, to so sami socialistični listi. Pred menoj lahko govorite odkritosrčno. — Jak sem socialist. — Ali ste šli kerad v vojno? — Strastno odvrne: Kaj imam od vojne? — Povejte, kaj misli pravzaprav italijansko ljudstvo? — Čisto nič. Danes je tako kakor začetkom vojne. Manjšina je proti vojni, velika večina je tudi še vedno na strani intervencionistov. Seveda samo oni, ki niso bili nikdar na fronti. Vojaki seveda niso več intervencionisti, vsi skoro so že nevturalisti. — Kaj misljate, kdo je povzročil vojno? V Italiji je provzročitelj Salandra. Provzročitelj evropske vojne sta, kakor se to da spoznati iz italijanskih listov, Nemčija in Avstro-

Ogrska. — Ali se pri vas doma še vedno misli, da zmaga Italija? — Doma verjamejo to, kar pišejo listi. Listi pa govore o samih svet pretresujočih zmagah. Ako bi bili toliko napredovali, kolikor naznanjajo listi, potem bi bili prišli že okoli sveta nazaj na mesto, kjer smo bili začetkom vojne. Ali vse zaman. Oni, ki so ostali doma, so prošetali samih blodnih misli. Nekaj mojih tovarišev je bilo doma na dopustu, tam so pripovedovali, da je vse laž, da nimamo nobenih zmag, da nismo šli niti za korak naprej in kako veliko da je trpljenje in izgube v jarkih velikanske, pa jim niso hoteli verjeti nobene besede. — Kaj bi bilo treba torej storiti? — V strastni ekstazi izbruhnje: V Italiji je treba revolucije! Ako bi bil vsak človek tak, kakor jaz, potem bi ne bilo vojne.

Četrta: Dajak iz Bologne. Črn, uren dečko. — Ali ni le obžalovati, da so se italijanski intelektualci tako ogrevali za vojno? — Kdo je mogel vedeti, da bo tako? Naše čustvo je bilo to, da moramo rešiti zgodovinski problem italijanske edinstvo. — Na koga mislite pri povdarjanju "naših" čustev? — Na reformne socialiste, pristane Bissolattijeve. Mi nismo bili z vso svojo silo proti vojni radi tega, ker smo hoteli odpraviti enkrat za vselej vprašanje italijanske nacionalne enotnosti s poti socialnega boja. — In mislite, da je to prava pot? — Sedaj smo dospeli, vsaj mi, ki smo bili v strelskih jarkih, do spoznanja, da smo se motili. Kajti zakaj bi zadostili samo onim nacionalnim aspiracijam, ki so naperjene proti Avstriji? Ali — ali? Zakaj hočejo samo Trident in Trst, zakaj ne tudi od Francije Nizze in Korsike, od Švice Ticine in od Anglije Malte?

— **Kako žive v domovini!** Namestništvo je odredilo, da se mora po celem Nižjem Avstrijskem prinečavati moki za kruh 20 odstotkov koruzne moke. — V Karlovcu na Hrvaškem je zmanjkalo olja in kar ga je sploh še dobiti, se prodaja liter po 12 kron. Kruh pečejo v Karlovcu na polovico iz pšenične ali ržene, na polovico iz koruzne moke.

— **Vred stradanja in draginje se množijo.** V Spodnji Šiški je vkradla neka 15letna služkinja kuharici iz kovčega hranilno knjižico, dvignila na njo 130 K, potem pa knjižico vrgla v peč. — Na Viču je ukradel neznan tat posestnika Mariji Zalarjevi 2 veliki kokoši in 25 kg fižola. — Mesarjevemu sinu Rudolfu Zajcu je bil na južni železnici v Ljubljani med tem, ko se je mudil na stranišču, po neznanem storilec vrzel zaboj, v katerem je bilo 40 klobas, 10 kg špeha in kakih 16 kg prekajenega mesa. Poizvedbe po storilecu so ostale brezuspešne. — Neki gospej je bila na Vodnikovem trgu vzeta denarnica z denarjem in listek urarja z Resljeve ceste, kateri je dala v popravilo žepno uro. Na Viču je tat iz drvarnice neki ženi izmaknil rjavo in črno kokoš. Po storileh ni duha ne sluha. Neki drugi prijatelj kokoši se je ponoči vtihotapil v hlev Marije Omerse v Nadgorici. Kokoši so spale na lesenem drogu, valed česar jih ni mogel doseči. Znal si je pa na ta način pomagati, da je pristavil pleten koš, na katerega je stopil in pobral 5 kokoši. Tat je moral biti s hišnimi razmerami dobro znan. — Na Ježici je vlomil neznan tat v zaklenjen hišo posestnika Frana Kušarja ter prebrskal vse omare; pobral je tri zlate prstane in srebrno žepno uro, katere pa je pustil v sobi. Odnesele je samo 16 kron denarja. — Govejih kož v vrednosti 1000 K je ukradel neznan tat nekemu strojarju v Kranju. — Aretiran je bil neki skladiščni delavec na ljubljanskem glavnem kolodvoru in neki premikalec, ker so našli v njuni stanovanjih večje množine raznih predmetov, glede katerih se ne ve od kod sta jih dobila. — V Trnovem pri Medvodah se je vtihotapila v stanovanje posestnika Antona Vidice neka 15letna dečlica, ko ni bilo nobenega doma, in je vkradla 22 kron izpod zaglavja. — Prekajenega svinjakega mesa 80 kilogramov je bilo ukradenega posestniku Vinko Albrechtu v Kamniku.

— **Prokletstvo vojne.** Po uradnem izkazu je bilo na Ogrskem, dne 31. decembra 1915. vsakega skupaj 36.379 otrok, ki so izgubili očete v sedanji vojni. Vteti niso ti isti otroci, o katerih očetih se še ne ve, če so mrtvi ali v vjetništvu.

— **Osumljen, da je ubil svojo sestrico,** je 15letni Lovro Prešeren na Jesenicah. Naenkrat je izginila šestletna hčerka tovarniškega delavca Apolonija Prešeren in od takrat dalje se nič ne ve o njej. Po šestih tednih so aretirali njenega 15letnega brata, ki je najprvo pripovedoval, da je svojo sestro zadavil blizu Jesenic ter vrgel truplo v grm in je tam skrtil, pozneje pa je vse prekalil. Sodišče preiskuje stvar.

— **Strasna smrt v železni transmissiji.** V valčnem mlinu Jožefa Okorn v Duplicji je železna transmissija zgrabila 11letnega Okornovega sina in ga nesla s seboj. Ko je prišel oče in ustavil napravo, je bil deček že mrtev in strasno razmesarjen.

— **Mrtvega so našli** 68letnega Antona Radešček, posestnika v Dol. Grčevju, občina St. Peter pri N. m., v nekem vodnem jarku blizu njegovega doma. V temni noči se je vračal na svoj dom. Gotovo mu je spodrsnilo na obronku. Zdrknil je v skadnat jarek ter se deloma ubil, deloma je utonil.

— **Ogenj.** Nad Rihembergom so zvečer opazili velik požar, ki se je širil in je povzročil precej razburjenja. Goreli so borovci in suha trava. Požar so kmalu omejili in pogasili.

— **Ponočni napad.** Posestnikovega sina Jakoba Hočvarja iz Količevca je napadel ponoči na cesti neki mlinarski pomočnik, s katerim se je prej prepiral v gostilni. Ranil je Hočvarja z nožem. Napadalec so drugi dan izročili sodišču na Brdu.

— **Mrtiči so potegnili iz Savi nje** v občini Marija Gradee pri Loškem trgu. Truplo je ležalo že dalj časa v vodi. Po delavski knjižici se je dognalo, da je utopljene 62letni strojni ključar Anton Pokelšek iz Škofje vasi pri Celju. Ali gre za nesrečo ali za samomor, še ni jasno.

— **Dnovi tlake se vračajo.** Izšla je ministrska naredba, ki nalaga vsem kmetovalcem dolžnost, da obdelajo vsa za setev sposobna polja. Skrb za pravočasno in smotreno setev prevzamejo setvene komisije. Kdor se ne pokori, se kaznuje z globo do 1000 kron ali zaporom do enega meseca.

— **Habsburški se boje senci!** Zaderski "Narodni List" javlja, da je šolska oblast ukazala, odstraniti iz vseh učiteljskih in di-

jaških knjižnic znani roman Evgena Kumičiča: "Urota Zrinjsko-Frankopanska".

— **Blagri vojne ob goriški fronti.** Vasi, ki se nahajajo tik ob fronti, strasno trpe. V Kal so padale granate že septembra meseca. Zažgale so spodnji del vasi. Dvanajst hiš je popolnoma pogorelo. Iz Levpe so ljudje zbežali, vračajo se pa v mirnih dneh domov po svojih opravkih. Cerkev v Levpi je poškodovana, toda ne močno. Avče nudijo prizor žalosti in razdejavanja. Ljudje se pripravljajo na žalostno pot v barake.

Na vogalu ulice Rabata in Vogel v Gorici sta padli dve granati na hišo, ki jo je bil ravnokar zapustil zidar, ki je popravil prejšnje poškodbe. Kasneje so močno letele granate tudi na St. Andraž. — Ulice A. Ristori so prekrstili v ulico Monte S. Michele. — V ulici vojnašnice je granata popolnoma demolirala trgovino čevljev. V ulici Rabata je granata zanetila požar, ki so ga pa ognjegaseci hitro pogasili. Poznavalec Gorice cenijo, da se nahaja sedaj v Gorici krog 5000 ljudi.

Ljudje so zbežali na vse kraje, ker niso varni življenja v Gorici.

— **Ruski ujetnik rešil življenje.** Posestnica Stadler v Brežah na Koroskem je zaprla svoje tri majhne otroke v sobo in šla v cerkev. V hiši je izbruhnil požar in vsi trije otroci bi bili zgoreli, če bi ne bil ruski ujetnik, ki je delal v bližini udril v gorečo hišo in rešil vse tri otroke.

— **Kako žive v domovini!** Namestništvo je odredilo, da se mora po celem Nižjem Avstrijskem prinečavati moki za kruh 20 odstotkov koruzne moke. — V Karlovcu na Hrvaškem je zmanjkalo olja in kar ga je sploh še dobiti, se prodaja liter po 12 kron. Kruh pečejo v Karlovcu na polovico iz pšenične ali ržene, na polovico iz koruzne moke.

— **Vred stradanja in draginje se množijo.** V Spodnji Šiški je vkradla neka 15letna služkinja kuharici iz kovčega hranilno knjižico, dvignila na njo 130 K, potem pa knjižico vrgla v peč. — Na Viču je ukradel neznan tat posestnika Mariji Zalarjevi 2 veliki kokoši in 25 kg fižola. — Mesarjevemu sinu Rudolfu Zajcu je bil na južni železnici v Ljubljani med tem, ko se je mudil na stranišču, po neznanem storilec vrzel zaboj, v katerem je bilo 40 klobas, 10 kg špeha in kakih 16 kg prekajenega mesa. Poizvedbe po storilecu so ostale brezuspešne. — Neki gospej je bila na Vodnikovem trgu vzeta denarnica z denarjem in listek urarja z Resljeve ceste, kateri je dala v popravilo žepno uro. Na Viču je tat iz drvarnice neki ženi izmaknil rjavo in črno kokoš. Po storileh ni duha ne sluha. Neki drugi prijatelj kokoši se je ponoči vtihotapil v hlev Marije Omerse v Nadgorici. Kokoši so spale na lesenem drogu, valed česar jih ni mogel doseči. Znal si je pa na ta način pomagati, da je pristavil pleten koš, na katerega je stopil in pobral 5 kokoši. Tat je moral biti s hišnimi razmerami dobro znan. — Na Ježici je vlomil neznan tat v zaklenjen hišo posestnika Frana Kušarja ter prebrskal vse omare; pobral je tri zlate prstane in srebrno žepno uro, katere pa je pustil v sobi. Odnesele je samo 16 kron denarja. — Govejih kož v vrednosti 1000 K je ukradel neznan tat nekemu strojarju v Kranju. — Aretiran je bil neki skladiščni delavec na ljubljanskem glavnem kolodvoru in neki premikalec, ker so našli v njuni stanovanjih večje množine raznih predmetov, glede katerih se ne ve od kod sta jih dobila. — V Trnovem pri Medvodah se je vtihotapila v stanovanje posestnika Antona Vidice neka 15letna dečlica, ko ni bilo nobenega doma, in je vkradla 22 kron izpod zaglavja. — Prekajenega svinjakega mesa 80 kilogramov je bilo ukradenega posestniku Vinko Albrechtu v Kamniku.

— **Prokletstvo vojne.** Po uradnem izkazu je bilo na Ogrskem, dne 31. decembra 1915. vsakega skupaj 36.379 otrok, ki so izgubili očete v sedanji vojni. Vteti niso ti isti otroci, o katerih očetih se še ne ve, če so mrtvi ali v vjetništvu.

— **Osumljen, da je ubil svojo sestrico,** je 15letni Lovro Prešeren na Jesenicah. Naenkrat je izginila šestletna hčerka tovarniškega delavca Apolonija Prešeren in od takrat dalje se nič ne ve o njej. Po šestih tednih so aretirali njenega 15letnega brata, ki je najprvo pripovedoval, da je svojo sestro zadavil blizu Jesenic ter vrgel truplo v grm in je tam skrtil, pozneje pa je vse prekalil. Sodišče preiskuje stvar.

— **Strasna smrt v železni transmissiji.** V valčnem mlinu Jožefa Okorn v Duplicji je železna transmissija zgrabila 11letnega Okornovega sina in ga nesla s seboj. Ko je prišel oče in ustavil napravo, je bil deček že mrtev in strasno razmesarjen.

— **Mrtvega so našli** 68letnega Antona Radešček, posestnika v Dol. Grčevju, občina St. Peter pri N. m., v nekem vodnem jarku blizu njegovega doma. V temni noči se je vračal na svoj dom. Gotovo mu je spodrsnilo na obronku. Zdrknil je v skadnat jarek ter se deloma ubil, deloma je utonil.

— **Ogenj.** Nad Rihembergom so zvečer opazili velik požar, ki se je širil in je povzročil precej razburjenja. Goreli so borovci in suha trava. Požar so kmalu omejili in pogasili.

— **Ponočni napad.** Posestnikovega sina Jakoba Hočvarja iz Količevca je napadel ponoči na cesti neki mlinarski pomočnik, s katerim se je prej prepiral v gostilni. Ranil je Hočvarja z nožem. Napadalec so drugi dan izročili sodišču na Brdu.

Razno.

— **Stara laž.** Listi, ki so naklonjeni premogovniškim baronom, poročajo, da se v pitšburškem rudarskem okraju vedno bolj občuti pomanjkanje delovnih sil in da bo treba uvažati zamorec iz jurga, da se odpomore potrebi.

Ta laž je bila že tolikrat ovržena, da je nepotrebno napisati komentar o nji.

— **Premog v obližu Orofina, Idaho.** Špekulantje so razobnali v svet, da so v bližini Orofina, Idaho, razkrili bogato premogovno polje.

Charles T. Lupton, član zveznega geološkega in zemljemerskega urada, je preiskal polje in prišel do sledečega rezultata:

Vzorec za analize niso dobili, vendar se pa lahko reče, da je mehki premog srednje vrste. Premogove plasti so tanjke in premog se bo lahko rabil v bodočnosti za domačo uporabo, ko bo primanjkovalo lesa.

— **Iz Washingtona poročajo,** da so tajni agentje prignali dozdevnega nemškega špijona Horsta von der Goltz v New York, ki je napravil važne izpovedi uradnikom departmanta za notranje zadeve. Med drugim je povedal, da je stotnik von Papan, nemški vojaški atašej, vedel o načrtu za eksplozijo Wellandovega prekopa in da je dal tudi potrebni denar. Papan je bajj ugovarjal, da se vpada iz Združenih držav ne more izvesti v Kanado, drugi pa trdijo, da je bil Papan kolovodja.

Justični departmet izjavlja, da so v New Yorku prijeli še dva zatrotnika, tretjega pa stražijo. Zatrotniki so tudi ponarejevali ameriške potne liste.

— **Delavske namere v podjetjih trasta za smodnik.** Največje Du Pontovo podjetje je v Washburnu, Wis., kjer dela krog 3000 delavcev. Iz tega podjetja vleče trust vsaki dan \$400,000 čistega dobička.

Delavec, ki hoče tu delati, mora beračiti krog privatnih stražarjev, da ga puste do pisarne, v kateri sprejemajo delavce. Delavec, ki dobi delo, peljeje k policajskemu fotografu, da ga fotografira. Podoba dajo na privesek za uro, ki ga mora nositi na vidnem mestu. Vsak delavec dobi še številko, ki jo mora nositi na prsah. Kedar se delavec pelje na delo in odhaja na delo, ga na vlaku preišče policija. Kedar delavec dela, se ga lahko preišče vsak trenotek. Po končanem delu se mora delavec skopati. Za to ima časa trideset minut.

V departmantu Triton malokteri delavec vzdrži več kot osem dni. Delavec ga imenujejo osemdnevna hiša. V tem departmantu izdelujejo močan smodnik, Plini, ki se rastezajo v delavnici, so smrtonosni. Včasih prinesejo iz nje štiri do pet nezavestnih delavcev.

— **Samopoc.** V Chicagu so agentje našli 100 delavcev bolgarske narodnosti, da delajo nekeje v Cartesvillu, Mont., za milwauško železniško družbo.

Delavec so prišli na določeno mesto nekaj dni po 1. marcu. Ko so dospeli tje, so jim povedali, da ne bo dela pred prvim aprilom. Delavec so spali v železniških vozeh in živeli od provizij, ki so jih prinesli s sabo. Ko so pošla živila, se je pri njih nastanilo stradanje in delavec so odločno zahtevali, da se jim da delo. Odgovorili so jim, da ne bo nič pred prvim aprilom. Delavec je to vzevalo. Vrnili so se v železniške vozove, se oborožili z lovskeimi puškami in samokresi. Šli so v barako, v kateri je hranjeno orodje in potem zlomili vse ključavnice na ogibališčih glavne črte. Vrgli so ogibališča poleg proge in poslali ljudi na progo, da vstavijo vlake in preprečijo tako nezgode.

Mejtem so prišli šerif in njegovi pomočniki, pa niso bili kos oboroženi sil.

Ustavili so šest vlakov za dobo štirih ur. Železniški uradniki so potem stvar vzeli v roke in odposlali so pomožni vlak z živcem. Delavec so objubili, da prično delati prihodnji teden. Delavec so se na to umaknili in promet je bil kmalu zopet v tiru. Nekrvava zmaga je bila na strani delavcev.

— **Lastniki papirnic** v Kalamazoo, Mich. in v Hamiltonu, O. so znižali delavnico od 12 ur na 8, ne da bi delavcem vrgnili plačo, ker se boje stavke.

— **Pogodba med zastopniki rudarjev trdaga premoga** in operatorji še ni izdelana. Pogajanja še vedno trajajo in dogovorili so se, da se dela ne ustavi v rudnikih, dokler trajajo dogovori o novi pogodbi. Zboljšano mezdo plačajo operatorji po dogovoru od 1. aprila t. l. Pred prvim aprilom je krožila vest, da operatorji s prvim aprilom zapro rudnike. Vsakdo, kdor pozna situacijo, ni verjel, da je vest resnična.

Poizvedbe so dognale, da na vzehodu primanjkuje trdega premoga.

— **Kruh v Zadru** je postal slabši, a dražji. Kruh se peče iz dveh tretjin pšenične in ene tretjine koruzne moke. Dalmatinski listi tožijo, da je romunska koruzna slaba.

— **Prvi srbski prašiči na Nemškem.** Nedavno je došlo prvih 1700 prašičev iz Srbije v Draždane v Nemčiji. Živali bi bile morale priti v Hamburg, pa so bile valed vožnje toliko onemogle, da so jih morali takoj zaklati in zaklane potem poslali v Hamburg. V Belgradu so določili dva postna dneva v tednu za civilno prebivalstvo, mejtem ko izvažajo prašiče v Nemčijo.

— **Nedolžne šolske pesmi** niso po volji črnodolnim cenzorjem. Praški uradni list razglaš, da je šolska pesmarica za češke ljudske in meščanske šole od F. Sladka, ki je bil že več let v Rabi, radi rušenja javnega miru, zaplenjena.

— **Kako je v Belgradu po okupaciji** S. I. marecom se je pričel tudi redni privatni poštni promet med avstro-ogrsko monarhijo in Srbijo. Za pospeševanje trgovine je ustanovljeno v Belgradu e. in kr. osrednje blagovno skladišče kot posredovalni organ med producenti in trgovci v deželi. Trgovina postaja živahnjeja, obrt pa se še ni razvila. Vendar se vračajo polagoma tudi obrtniki, v kolikor niso odšli kot vojščaki s srbsko armado. Etabliiranje trgovcev in obrtnikov iz avstro-ogrsko monarhije je dovoljeno le pod gotovimi pogoji, ki jih je prav težko prevzeti. Belgrad ni tako v razsulu, kakor se splošno misli. V notranjem mestu so le posamezne hiše razrušene, pač pa je industrijski del mesta pri Topčideru hudo poškodovan. Nekatere zgradbe popravljajo vojna uprava v lastni rezi. Vodovod, klavnica, tramvaj, javna razsvetljava zopet redno funkcionirajo, organizirana je tudi že gasilska in fujakerska služba, preskrbljeno je za redni dovoz trgovskega blaga iz monarhije. A-provizacija mesta je sedaj zadovoljljiva, za javni red je poskrbljeno. V Belgradu se vrača dan za dnem več prebivalcev. Mesto jih šteje danes že zopet 55.000. Edini srbski list "Beogradske Novine" se tiska v 12.000 izvodih ter se bo kmalu spremenil v dnevnik (sedaj izhaja trikrat na teden) ustanavlja se že tudi še eden list dnevnik.

— **Južnoruska žetev.** "Pester Lloyd" javlja: Agrarje v južnozapadnih ruskih gubernijah so imeli zborovanje, na katerem so sklenili pripraviti, kar treba, da bi se po vojni mogla vsa žetev iz Črnega morja prevoziti na Angleško, da bi ruski pridelki več ne hodili na Nemško.

— **Tragedija posledice vojne.** Iz skrbi za sinove je v Budimpešti ustrelil tovarnar Quittner svojo ženo in sebe. Njegovi trije sinovi so namreč v vojni in eden je v srbskem vjetništvu.

— **Kristov namestnik in finančne spekulacije.** "N. F. Pr." poroča, da so belgijski škofje zadnji čas opetovano opozorili svoje vernike na težke finančne razmere, ki so nastale valed svetovne vojne v Vatikanu. Znano je, da Petrova stolica ne sprejema letne svote 3.200.000 lir, ki je ji določuje italijanski garancijski zakon iz leta 1871, ter da pokriva svoje kakih osem milijonov lir na leto znaajoče potrebščine poglavito iz dveh virov: iz cerkvenega premoženja, ki ga je svoj čas zapustil papež Pij IX. in ki se je cenilo na kakih sto milijonov lir, in iz prostovoljnih prispevkov vernikov, znanih pod imenom Petrov noviči. Javna tajnost je, da se je cerkveno premoženje valed spekulacij škrolo, tako da znaša še kakih 70 milijonov. Dohodki iz tega premoženja pa se tudi manjšajo, ker se vrednostni papirji med

vojno čedalje slabše obrestujejo. Za Petrov noviči sta do vojne največ darovali Francija in Belgija, namreč tri četrtine, a odkar je vojna, so se francoska in belgijska darila znatno skrcila. Posledica tega je, da je finančna uprava Vatikana imela l. 1914. in 1915. več kakor šest milijonov deficieta in dokler traja vojna, se te razmere ne bodo zboljšale, prej poslabšale. Po sklepu miru bo papež odredil obhajanje jubilejnega leta v svrhu, da bi čim več katoliškega prebivalstva prišlo v Rim in mu prineslo denar.

Najlepše pa je, da se v Ameriki prošnji za Belgijce, belgijski škofje pa opozarjajo svoje vernike, da je papež v stiski.

Zdaj bi vendar radi izvedeli, ali se pobira v Ameriki darove za papeža ali za Belgijce, ki so hudo trpeli valed vojne.

— **Obsojeni goljufi.** Zopet so v Budimpešti obsodili dva poštenjakoivca, ki sta hotela z goljufijo hitro obogatiti. Trgovec Aleksander Hell in Moric Einzig sta do vojne kupčevala s speerijakim blagom, a čim se je začela vojna, sta presedlala in postala liferanta čevljev. Dajala sta za vojske čevlje, pri katerih so bili podplati po večini narejeni iz papirja. Obsojena sta bila: Hell na tri leta zapore in 4000 kron globe, Einzig pa na dva in pol leta zapore in 4000 kron globe.

— **Ali so srbski papirji kaj vredni?** "Frankf. Ztg." pravi s osirom na to, da je mnogo srbskih državnih papirjev in sreč v nemških rokah, da ti papirji niso postali brez vrednosti. Če bo Srbija nehala biti samostojna država in se razdelila med Avstrijo in Bolgarijo, se bodo lastniki srbskih papirjev odakodovali s tem, da bodo za srbske papirje dobili avstrijske in bolgarske. Pred sklepom miru seveda lastniki srbskih papirjev ne bodo dobili obresti. Sicer pa je ozemlje Srbije jako plodovito in jako bogato vsakovrstnih rud, tako da si bo dežela gospodarsko hitro opomogla.

Vojna še ni končana in neumnost je delati račun na razdeljeno Srbijo.

— **Zakopani ruski topovi.** Iz Ivangoroda poročajo, da so Rusi na svojem begu iz trdnjave Ivan-gorod v nekem bližnjem kraju izkopali velik grob ter postavili potem na ta grob križ z imeni padlih. Na povelje avstr. armadnega vodstva so sedaj ta grob odprli ter našli v njem 14 velikokalibrskih topov, mnogo municije, pušk, patron in bodoče žice.

— **Srbski prašiči.** Prašičja reja je v Srbiji, v Črni gori in v Albaniji jako stara obrt. Leta 1896. je nastala v Srbiji družba, ki ji je bil namen, vzrejati in izvažati srbske prašiče in pospeševati narodno produkcijo. Po zakonu je bilo prepovedano uvažati v Avstro-Ogrsko prašiče, ki so bili lažji nego 125 kil, da so ogrski veleposelstniki ložje odirali ljudstvo. Leta 1898. pa so ustanovili v Nišu vzorne prašičje zavode, ki imajo danes vse naprave, katere so potrebne za izbiro in ohranitev mesa, tako da je mogoče v deželi sami pripravljati in izdelovati mesnino, ki je prej prihajala v tujino sirova. Albanija in Srbija sta deželi, v katerih živi prašič, ki je bil jako čistan zlasti na Ogrskem radi svoje pitanosti, vztrajnosti in prilagodljivosti, to je takozvani mangaličan, ki ga izvažajo iz Srbije od leta 1700. Leta 1883. je kupil avstrijski nadvojvoda Jožef od srbskega kneza Miloša večje številno mangaliških merjasev, ki jih je aklimatiziral na svojem posestvu v Aradu na Ogrskem, od koder se je ta pasma razširila po vsem Ogrskem. Srbski prašič, ki ima eno leto, da 180 do 200 kil mesa in masti. Meso je izvrstno. Priporočljivo je križanje mangališkega prašiča z jorjanskimi in berkširskimi merjasei. To križanje je doneslo dobre uspehe na Ogrskem, Hrvaškem in v Bosni.

— **Pasje meso na Poljskem.** "Kurier Warszawski" poroča, da je dobila mestna klavnica v Varšavi dovoljenje, da sme klati tudi pse, katerih meso je dovoljeno za prehranjevanje.

— **Neki francoski kemik** je izumil novo metodo za ohranitev o-pojnih pišav z kroglicem. Ameriški prohibicionisti naj to vzamejo na znanje, da bodo imeli žganje vedno pri rokah.

GLASILO

Slovenske Narodne Podporne Jednote

Izbija tedensko.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE.

Uredništvo in upravljalstvo:
3019 SO. CRAWFORD AVE.
CHICAGO, ILL.

Valja za vsa leta \$1.00.

ORGAN of the
Slovene National Benefit Society

Issued Weekly.

OWNED BY THE SLOVENE NA
TIONAL BENEFIT SOCIETY.

OFFICE:
3019 SO. CRAWFORD AVE.
CHICAGO, ILL.
Telephone Law-4-15 3011

Subscription, \$1.00 per year.

Kam z oboroževanjem?

Naši imperialisti in militaristi hočejo za vsako ceno pomnožiti armado na suhem in mornarico. Svoje zahteve zagovarjajo, da sta se Nemčija in Japonska pričeli oboroževati, ker se je množilo njuno prebivalstvo in je ljudstvo zahtevalo boljše življenske pogoje, in kar velja za Nemčijo in Japonsko, je merodajno tudi za Združene države.

Ta logika je prav kepava. Združene države se ne dajo primerjati v prebivalstvu in v ozemlju z Nemčijo in Japonsko. Oglejmo si številke, ki nam jih daje statističar iz leta 1910. Japonska je merila brez provinca Chosen in Kwantung 175,540 štirjaskih milj in je štela 50,751,919 prebivalcev. Nemčija je merila 208,830 štirjaskih milj in je štela 64,903,423 prebivalcev. Združene države so merile brez Alaske 3,025,049 štirjaskih milj in štela 91,972,266 prebivalcev. Neumnost je, če se trdi, da v ameriški republikni ni prostora za njeno prebivalstvo.

Za naše imperialiste in militariste je vsak argument dober in če ga ne najdejo doma, grede ponj v Nemčijo in na Japonsko. Naši imperialisti sicer sovražijo Nemčijo kot konkurentinjo na svetovnem trgu, ravnotako tudi Japonsko, ker jim dela sitnosti v Pacifiku in v Mehiki, da jo ne morejo pobasati, kot je njih volja, vpeljati pa le hočejo, kar smatrajo za dobro v deželi bajonetov in deželi kizanteme.

Imperialisti in militaristi hočejo vse nankrat: težke obrežne topove, več obrežnih trdnjav, pomnožitev pehote, konjenice in topništva, letala, oklopnjake, križarje in podmorske čolne. Ustanovila se je po vzoru evropskih držav "Armada in mornariška liga," "Zrakoplovna družba," ki ima zopet nalogo, da se pomnoži zračno brodevo. Čela vsa kapitalistov, kapitalističnih esnikarjev in kapitalističnih političarjev rotirajo ameriško prebivalstvo, naj odveže svoje denarne močnjake in daruje za drednote, podmorske čolne in letala. Kapitalisti in zagovorniki kapitalizma so mnenja, če so znoreli v Evropi, naj znorimo še mi.

Neki ameriški admiral se je pred štirinajstimi dnevi celo izrazil, da je naša mornarica nič v primeru z nemško. Z drugimi besedami bi rekli, da so nedanje ladje stare in nerabno železo. Na ta način delajo reklamo za večjo mornarico.

Armade, brodevoja in letal se ne more pomnožiti brez denarja. Da vlada dobi potrebni denar, bodo ljudstvo naložili nove davke.

Če bi hoteli anštetiti, zakaj vse ni denarja v ameriški republikni, mečem ko ga je dosti za militarizem, je težko uganiti, kje bi nehali šteti. Bolnišnice ni, in v industrijalnih krajih umirajo ljudje vsaki na cestah, ker ni bolnišnic za siromake. Z zavodi za stare in izmučene delavce je še slabše. Niži državni uslužbenec in delavec tudi niso tako dobro plačani, da bi jih kdo zavidal zavoljo njih plače. Po vseh državah je mnogo puščav in močvirja, ki bi se lahko preuredila za kulturo. Ali za take potrebe ni denarja, ki bi znižale brezposelno armado delavcev in pomnožile produktivnost zemlje? V ameriški republikni nimamo niti poštenih cest. Komaj človek pride ven iz mesta ali sela, pa se ob deževnem vremenu že udere do kolena v blato. Državnih zavodov za zdravljenje pijancev in sanatorijev za jetične ljudi ni, ker pravijo, da je denar bolj potreben za barke in kanone. O državnem zavarovanju proti starosti in boleznim ni duha ne sveta: za vdove in sirote ni denarja.

Ali za militarizem in marinizem naj se žrtvuje milijone.

Taka je politika naših kapitalistov in njih orodja: republikanske in demokratske stranke.

Delavci v jeseni imate priliko, da protestirate proti politiki naših kapitalistov. Organizirajte se v socialistični stranki in pri predsedniških volitvah glasujte za socialistične kandidate.

V kongresu je edini socialistični kongresnik Meyer London glasoval proti resoluciji za povišanje armade na vojno moč, ki jo je povzročila situacija v Mehiki. Ko je socialistični kongresnik vstal, da govori proti resoluciji, je vstal republikanski kongresnik Madden iz Illinois in se poslužil parlamentarne taktike in poslovnika, da je socialistu zamašil usta.

V jeseni je treba, da govori delavstvo z glasovnico in pove jasno, da se ne strinja z oboroževanjem in kapitalističnimi pustolovščinami v inozemstvu, ki tvorijo nevarnost, da zapletejo Združene države v krvavo vojno, ki bo tirjala največ žrtev izmed ljudstva.

Razredni boj.

Pri mnogih Slovenceh, ki so se izselili v Ameriko, zavzema narodno vprašanje še vedno prvo mesto. Zanje je narodnostno vprašanje še vedno vprašanje vseh vprašanj.

Boj narodov za svoj jezik in za ohranitev svojega značaja je dejstvo, o katerem se lahko različno sodi, ne da se pa utajiti. Posebno v sedanji vojni se lahko prepričamo, da narodni boj ni utihnil in da tlačeni in razkosani narodi hrepene po osvoboditvi in narodnem edinstvu. Socialisti niso nikdar odklekali tem zahtevam upravičenosti in na raznih konferencah so izrekli, da se mora po končani vojni priznati tlačeni in podjarmljenim narodom pravice, določiti o svoji usodi. Jasno in določno so se izrekli socialisti, da se ne sme anektirati nobenega ozemlja, kjer pa živi ljudstvo različne narodnosti, naj pa ljudstvo s splošnim glasovanjem odloči, v kateri državi hoče živeti. V resolucijah so izrekli socialisti naj se narodno vprašanje reši pravično in obenem so obsojili rovanje sovinstičnih buržoaznih strank, katerim ne gre za narodno osvoboditev, marveč jim je za nadvlado nad drugimi narodi in hočejo za narodnimi vprašanji zaplesti delavce, da ne izpoznajo razrednih interesov in nalog.

Slovenec v Ameriki samo večina delavci. Služimo si svoj kruh z ročnim in umskim delom. Nekaj jih je med nami, ki so postali malni obrtniki in trgovci. Njih gospodarski položaj ni tako sijajen, da bi jih pričevali med kapitaliste in njih interesi so večalimamj združeni z delavskimi. Slovenski buržoazije v tem zmislu kot je v starem kraju, nimamo v Ameriki. Tistih par Slovencev, ki imajo tako premoženje, da bi jih lahko šteli med kapitaliste, pa ne pridejo med slovenskimi izseljenci v pošteve.

Kljub temu skušajo poedineci slovenske naseljence odvrtiti od razrednega boja. Eni jim priporočajo republikansko ali demokratsko stranko, ki sta obe poslušni dekl ameriškega kapitala, drugi jih hočejo zbegati z narodnim vprašanjem, dasi živimo v Ameriki in tretji jim pihaajo na uho, da je vera v nevarnosti.

Poglejmo dejstvo, če je delavski razredni boj na kvar narodnosti. Nihče ne more utajiti, da smo Slovenci tudi onkraj luže majhen narod. Kdor je odkritostoren mora priznati, da so Slovenci v neugodnem položaju vsled maloštevilnosti in vsled nejasnih ciljev jugoslovanskih buržoaznih političarjev v jugoslovanskem vprašanju. Ves slovenski narod ne more ustanoviti toliko in ne takih kulturnih postojank kot n. pr. Chicago ali New York. Ves slovenski narod se lahko nastani v Chicagu, pa bo še lahko poleg Slovencev živelo še nekaj stotisocev prebivalstva druge narodnosti. Če bi bili vsi jugoslovanski narodi združeni v jugoslovanski republikni, ali vsaj v eni državi, bi bilo seveda nekaj drugega. Ali buržoazni jugoslovanski političarji se cepijo in niso edini. Eni so za veliko Srbijo in veliko Črnogoro, drugi za veliko Bolgarijo, tretji, da se Jugoslovani združijo v ornožliti Avstriji, četrti, da ostanejo razdeljeni in razkosani, kot so sedaj in prav malo jih je, da se združijo v samostojni jugoslovanski državi ali republikni. Dokler so Slovenci

ločeni od ostalih Jugoslovancev in drugi jugoslovanski narodi delajo vsak zase, ne morejo posamezni Slovenci napraviti tako velikega kapitala, da bi konkurirali kapitalistom drugih narodov.

Kako naj torej skrbimo, da se ohrani narodnost. To se izvrši s pomnožitvijo in sicer v širokih slojih. V splošnem imajo v delavskih in kmečkih družinah več otrok kot v družinah bogatinov. Ali slaba prehranitev, nezadosten zaslužek je kriv, da mnogo otrok umrje v najnežnejši mladosti. Tudi tukaj ne odloči vprašanje, koliko otrok se rodi, ampak koliko jih zraste.

Delavstvo se bojuje za boljše zboljšanje svojega tužnega položaja in s tem za fizičen napredek naroda. Tako vidimo, da je razredni boj slovenskih delavcev v domovini tudi obenem narodni boj.

V Ameriki pa garajo slovenski izseljenci direktno za tuje kapitaliste. Mnogi izseljenci imajo svoje družine še v starem kraju. Z vsakim dolarjem, ki ga pošljejo svojim družinam v stari kraj, ojačujejo fizičen napredek naroda v starem kraju. Drugi slovenski izseljenci, ki so se za stalno naselili v Ameriki, so poslali že tudi lepše dolarge v kulturne in druge skupne namene v staro domovino. Nekteri podpirajo tam svoje stariše in sorodnike. V Ameriki je pa boj za obstanek raynotako hud kot v starem kraju. Neorganiziran delavec opravlja najtežja in najslabše plačana dela. Delavec, ki slabo služi, ne more skrbeti za svoje družino, še manj pa kaj poslati v stari kraj.

Da si delavci opomore v Ameriki, mora biti strokovno in politično organiziran. Kdor delavca v Ameriki odganja od strokovne organizacije in socialistične stranke, ne more biti njegov prijatelj, ker mu ne pričoi, da bi se zboljšale njegove gnotne razmere.

Vera nima prav nič opraviti z razrednim bojem. Ameriški tovarnar izkorišča vse delavce enako: katolike, protestante, mohamedance, žide, brezverce in druge. Tisti, ki v imenu vere priporočajo delavcu, naj ne pristopi v strokovno organizacijo in socialistično stranko, so prijatelji delavčevega bosa in dobivajo nagrade od delavskih izkoriščevalcev, če uspešno sejejo seme razdora in nesloge med delavci.

Delavec mora biti organiziran strokovno in politično v socialistični stranki, če hoče zboljšati svoje gnotne razmere.

Naselniška predloga.

Burnett - Dillingova zakonska predloga za omejitve naseljevanja, ki je bila lani sprejeta v obeh kongresnih zbornicah in jo je potem vetiral predsednik, je zdaj v senatu. Zbornica jo je sprejela z nadvjetretjinsko večino in Burnett že vesela vesela, da bo tudi v senatu oddano tako visoko število glasov zavjo, da je predsednik sploh ne bo mogel vetirati.

Nativisti črtijo vse, kar prihaja iz Evrope in se ne vdajajo nestrpnemu puritanskemu duhu. Najrajše bi videli, da bi bila ameriška reublika obdana z visokim zidom kot nekaj Kitaj, na meji bi pa morali še z letali stražiti, da v dobi zrakoplovne kakšen, tuje ne preleti zidu.

Značilno je, da vprav sedaj, ko v Evropi divja vojna, pritiskajo, da se predloga za omejitve naseljevanja spravi na vsak način pod streho. Noben pameten človek ne pričakuje, ko bo vojna končana, da bodo naseljeni iz Evrope drli v Ameriko. V Evropi je vse razsuto in razdejano, kjer je divjala vojna yhra; železniške lokomotive, železniški vozovi, železniške proge in stroji v tovarnah so v takem stanju, da bodo po končani vojni potrebovali temeljitega popravka. Za zdrave in krepke delavce bo doma dela, pohabljeni delavci pa tudi po obstoječih zakonih ne morejo v Ameriko.

Zakonska predloga za omejitve naseljevanja bo zaprla pot v Ameriko ljudem, ki hočejo iskati zavetja pred evropskimi mogotci v Ameriki. Že zdaj čakajo vislice in ječa mnogo ljudi, če se vrnejo v območje krvnikov, ker se ne strinjajo s hudodelstvi svojih vlad. In kdo naj danes pove, kako konča sedanja svetovna vojna in kaj vojni sledi? Po ruskojaponski vojni je vzplamtel revolucija v Rusiji, ki so jo ruski mogotci zadušili z vislicami, ječa in prognanstvom v Sibirijo. Kar se je dogodilo po ruskojaponski vojni v Ru-

siji, se lahko obnovi v eni ali več evropskih državah. Nihče ne more prerokovati, kaj se zgodi po vojni, ko se bo sklepal mir in bodo oborožene mase imele čas premišljevanj, kakšno hudodelstvo so povzročili kronani in nekronani mogotci.

Revolucija lahko zmaga, pa tudi lahko podleže. In če revolucija podleže, potem gorje onim, ki so se udeležili revolucije. Mogotci ne poznajo usmiljenja in kam naj se obrnejo preganjeni revolucionarji, če jim zapremo vrata v ameriški republikni, ki je izšla iz krvave revolucije proti Veliki Britaniji.

Zakonska predloga za omejitve naseljevanja ima še drugo veliko hibo. Zaplete lahko Združena država v mednarodno zapletljaje, ker izključuje naseljevanje vseh Mongolcev, torej tudi Japonecev.

Lepo spričevalo ni za naše politično življenje, da mora prvi in najvišji uradnik čuvati človeške pravice naprta zbornici.

Zadnjič je predsednik ubranil z vetom da zakonska predloga za omejitve naseljevanja ni postala zakon. Zdjaj pa obstoja nevarnost, da predloga postane postava. Nativistični agitatorji pritiskajo z vsa silo na senatorje, da glasujejo zanjo.

Razne vesti.

V Chicagu je bil izvoljen socialist Rodriguez občinskim svetovalec. Kandidatje, ki jih je priporočal župan Tompson, so bili na celi črti poraženi.

V Milwaukee je bil izvoljen za župana socialist Daniel A. Hoan.

V državi Illinois so nektera mesta, ki so bila do sedaj brez gostiln, glasovala, da se gostilne odpro; v mnogih mestih, v katerih so bile gostilne odprte, so pa glasovali, da jih zapro. Med zadnjimi je tudi Waukegan.

Drzno gusarstvo. Iz Lewes, Del., poročajo, da imajo v ječi nekoga Ernesta Schillerja, ki je hotel sam zaseči angleški parnik "Matoppo" na visokem morju, ki je imel 57 pomoščakov na krovu. Dve uri potem, ko je parnik zapustil luko, se je Schiller predstavil kapitanu z dvema samokresoma v rokah v njegovi kajiti. Kapitan se je podal in Schiller ga je zvezal. Potem je razdril aparat brezžičnega brzojava, vrzel šest pušk v morje, segnal moštvo skupaj in mu zagrozil, da z bombami požene parnik v zrak, če se gane. Vso noč je bil Schiller gospodar na parniku in zapovedal je, da parnik plove ob obrežju. Zjutraj je odvezal kapitana in mu zapovedal, naj vozi proti obrežju. Ko so pripluli blizu zemlje, je Schiller dal spustiti čoln v morje in vzel je vanj dva častnika kot talec. Ukazal je moštvu, da mora takoj zapustiti parnik, ko stopi na suho, da se lahko potem vrne in požene parnik v zrak. Ko je Schiller zapustil parnik, je kapitan signaliziral svetilniku z zastavami za pomoč. Kmalu je bila na mestu obrežna straža, kateri se je Schiller podal brez boja.

Splošno poročajo, da pride Schiller radi gusarstva pred sodišče.

Schiller, ki je svoječasno služil v angleški mornarici, sodi najbrž v norišnice in ne pred sodišče. Moštvo parnika pa zasluži, da ga angleški kralj odlikuje radi strahopetnosti z redom sv. Jurija in redom hlačne podveze. Če se 57 zdravih in krepkih možk vstraši enega norea, potem taka strahopetnost zasluži, da se jo odkluje z največjim priznanjem, ker se redkokedaj zgodi, da se toliko strahopetcev ukra na enem parniku.

Konferenca rudarjev. Z dne 28. marca t. l. poročajo iz Pittsburgha, Pa., da so se sešli zastopniki rudarjev in operatorji, da izravnavajo mednarodne diference. Zastopniki rudarjev so odobrili meddržavno mezno lestvico.

Z dne 27. marca t. l. poročajo iz Peorije, Ill., da so se sešli zastopniki rudarjev z 23. marca t. l. Deleatije so z večino odobrili meddržavno mezno lestvico.

Iz Columbusa, Ohio, poročajo, da so se izvršile priprave za skupne konferencie operatorjev in zastopnikov rudarjev v poddistriktih. V splošnem so rudarji v Ohio zadovoljni z meddržavno pogodbo. Nektera mednarodna pogodba, ki pridejo še na dnevni red, se najbrž še izravnavajo brez težkoče v raznih subdistriktih.

Iz Louisville, Ky., poročajo, da je bila konferenca zastopnikov rudarjev in operatorjev preložena na 4. aprila. Zastopniki rudarjev in operatorji ne soglašajo.

Pridobitve pristanišnih delavcev. Iz Baltimore, Md., poročajo, da je prvič v zgodovini sklenila unija pristanišnih delavcev pogodbo z lastniki ladij in parnikov. Dosegli so višjo mezdo in boljše delovne razmere. Prizadetih je 2,500 delavcev.

Unija pristanišnih delavcev je razvila veliko agitacijo ob atlantskem obrežju. Članstvo se je pomnožilo od 3,000 na 9,000 članov. V splošnem sodijo, da bo unija s prvim julijem tega leta štela samo v New Yorku 15,000 članov.

Zakon proti sodnijskim odredbam je sprejela legislaturna zbornica v Trentonu, N. J. Za predloga je glasovalo 35 poslancev, proti pa 12. Enak zakon je zbornica sprejela lani, ki ga je senat zavrgel.

Povišanje mezde so dosegli organizirani livarji v Cantonu, O. Minimalna plača je štiri dolarje na dan in je stopila v veljavo s prvim aprilom. Povišanje se je doseglo brez štrajka in potom konference.

Zmaga rudarjev, ki delajo na polju trdega premoga. Iz Harrisburga, Pa., poročajo, da so rudarji dosegli zmago v predpretekletnem tednu. Charles P. Neil, ki je razsodnik v odboru za poravnavo, je odločil, da se morajo operatorji strogo držati po zaključkih štrajkovne komisije iz leta 1902, kar se tiče sporazuma glede plače.

Vsled tega odloka je najbolj prizadeta Pardee Brothers & Co., in bo morala povrniti rudarjem do \$8,000 na plači.

Neil je dejal, da kompanija ni hotela priznati zahteve delavcev in da so uradniki družbe z ozirom na pogodbo ignoranti, ker ne vedo, kaj je zapisano v nji.

V New Yorku je zaštrajkalo 300 delavcev pri National Biscuit Co. Delavci zahtevajo osemurni delavnik in \$2.50 plače na dan. Družba se trudi, da bi dobila stavkokaze.

Pred kongresom je zakonska predloga, ki določa za zvezne uslužbenec tri dolarje kot minimalno dnevno plačo. Kongresniki bodo imeli priliko, da dokažejo, če so za to, da se zboljšajo delavske razmere.

Tovarnarji v Pattersonu N. J. so uvedli deveturni delavnik v nadl, da odvrnejo stavko.

Stavka cestnoželezniških uslužbencev v Wilkesbarre, Pa., še vedno traja. List "Scrantonian" je prinesel članek, v katerem hudo napada družbo, ki noče priznati pravičnih zahtev štrajkajočih uslužbencev in hoče, da se občinstvo vozi v vozovih, ki jih vodijo stavkokazi.

S premogovnega polja. Produkcija premoga se je znižala le v rudnikih, ki so oskrbovali železniške družbe s premogom. Železniške družbe so se bale stavke dne 1. aprila in so se preskrbele za vsak slučaj z zalogami premoga, ki jih zdaj rabijo. Železniška družba Big Four je razložila na svojih skladiščih do 200,000 ton premoga.

Mnogo premoga gre zdaj v Italijo. Italijanska vlada je za prevažanje premoga najela potrebne parnike.

V Corningu, O., so zopet odprli rudnik, v katerem je pred dvema meseci nastal požar.

Bergen Coal Co. je pričela odpirati nov rudnik pri St. Clairju, Pa.

Pittsburg Coal Co. poroča, da je 1915 producirala 19,134,436 ton premoga, ali 800,000 več kot v prejšnjem letu. Čisti dobiček znaša \$1,653,523.

Chesapeake & Ohio železniška družba se je odločila, da zgradi druznsko progo v Kentueky, ki bo služila za prevažanje premoga iz okolice Beaver Creek.

Iz premožarskih naselbin. Iz Brazila, Ind., pišejo, da se je v rudniku "Monkey," lastnina Clay City Bloek Coal Co., dogodila razstrelba, ki je nevarno opalila štiri rudarje. Dva rudarja sta dobila tako težke opekline, da sta v življenski nevarnosti.

Iz Meyersdale, Pa., poročajo, da je med rudarji v okolici Somersetu veliko zanimanje za rudarsko organizacijo. James Monney in Thomas King sta obdrževala v ta namen shode v vseh večjih premožarskih naselbinah. Premožarske družbe, oziroma njih podrepanki, odgovarjajo rudarje od organizacije. Seveda jim to rovarsko delo ne nosi uspehov, pač pa se množijo število organiziranih rudarjev. V Coal Runu so organizirali podružnico rudarske organizacije s 158 člani, v Garretu z nad dvesto člani, v Boyntonu se je vpisalo v organizacijo krog 100 članov, 18 rudarjev so družbe odpustile radi njih delavnosti za organizacijo. Odpuščene rudarje zdaj popira distrikt šte. 2, ki prav vro pomagajo pri organiziranju. Razmere so tako napete, da rudarji zaštrajkajo vsak trenotek, če družbe ne priznajo zahtev, ki so jih stavili rudarji.

Iz Mt. Olive, Ill., poročajo, da so mislili, da poneha konzumno društvo s poslovanjem vsled slabih delovnih razmer v rudarski industriji. Zdjaj je ta nevarnost minila, ker so se delovne razmere zboljšale in je konzumno društvo kljub slabim delavskim razmeram imelo \$259,23 dobička.

Iz Wendela, W. Va., poročajo, da so rudarji zaposleni v rudniku Maryland Coal Co. pritoževali, da ne tehtajo pravično premoga. Vse pritožbe rudarjev so seveda romale v koš in rudarjem so pripovedovali, da ni bolj poštena tehtnica na svetu. Ko so rudarji spoznali, da so vse njih pritožbe bob ob steno, so se odločili, da se pripravijo, če je tehtnica res poštena. V neki temni noči, ko je burja brla in li dež so šli dve milj daleč in si izposodili tehtnico za dve sto funtov, ki so jo potem nesli v rudnik šte. 2. Napolnili so vrečo s premogom in tehtali, potem jo pa izpraznili v vozček. Tako so nadaljevali z delom, dokler vozček ni bil poln. Naložili so v vozček 4,800 funtov. Rudniška tehtnica je pa pokazala le 4,000 funtov. Tatvina je bila torej očitno dokazana.

Iz Denverja, Colo., pišejo, da gre z delom v premogorovih zelo slabo. V nekaterih rudnikih ne delajo več kot tri dni v tednu, v mnogih pa tudi le en dan v tednu. Premogarji naj ne hodijo za delom v Colorado.

Patriotizem, ki se isplača. Z 58 proti 23 glasovi je vzemi senat sklenil, da se zgradi zvezno jeklarne za jeklene plošče, ki bo stala 11 milijonov dolarjev. Zastopniki jeklarskih družb Bethlehem, Midvale in Carnegie so uporabili ves svoj vpliv na senatorje, da bi onemogočili zvezno jeklarne. Ko so videli, da nič ne opravijo, so pomudili nižje cene za dobo petih let. Ko je bila ta ponudba zavrnena s 60 proti 25 glasovom so "patriotični" gospodje zagrozili, da ne bodo producirali jeklenih plošč za bojne ladje, ki jih zdaj grade za Združene države.

Bethlehem Steel Co., ki je do sedaj producirala jeklene plošče za Združene države po \$425 tona, je stavila ponudbo, da jih od sedaj producira po \$395. Iz tega je razvideti, kakšne mastne dobičke so imeli jeklarski baroni, če pomislimo, da je zdaj cena za jeklo višja, kot je bila v prejšnjih letih. Izvedenci so dognali, da lahko vlada producira jeklene plošče po \$230 tona, torej za \$165 ceneje, kot so jih producirali patriotični kapitalisti. V petih letih, ki jih določa nov mornariški program, bodo vsako leto rabili 120,00 ton jeklenih plošč. Ni čudo, če kapitalisti pretakajo solze po takem mastnem dobičku.

Kako so kapitalisti odirali Združene države, govore sledeča dejstva. Leta 1893 je Bethlehem Steel Co. prodajala Združenim državam tona jeklenih plošč po \$616, mečem ko je od Rusije v istem letu dobila naročilo za tona jeklenih plošč po \$249. Japonska, o kateri vedno kapitalistični listi pišejo, da je sovražnica Združenih držav, je dobila jeklene plošče po \$404 tona. Združene države so jih pa plačevale od \$440 do 504 dolarjev tona.

Za kapitaliste se izplača, če služijo domovini.

Iz Pittsburgha, Pa., poročajo, da je v podjetju Westinghouse Electric Co. zaštrajkalo 800 delavcev. Delavci zahtevajo, da se mezza poviša za deset odstotkov, nadčas in delo ob nedeljah se plača dvojno.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904

Inkorp. 17. junija 1907 v drž. Illinois.

GLAVNI STAN: CHICAGO, ILLINOIS.

UPRAVNI ODSEK:

Predsednik: John Vogrič, box 214, LaSalle, Ill.
I. Podpredsednik: J. Bratkovič, R. F. D. 4, b. 86, Girard, Kans.
II. Podpredsednik: Jožef Kuhelj, 9469 Ewing ave. S. Chicago, Ill.
Tajnik: John Verderbar, 2708 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Telephone Lawndale 4635.

NAZORNI ODSEK:

Jože Ambrožič, 351 box, Canonsburg, Pa.
Paul Berger, 741—1st St., La Salle, Ill.
F. S. Tauchar, 674 Ahsay Ave., Rock Springs, Wyo.

POROTNI ODSEK:

Anton Hrast, 811 95th Ave., New Duluth, Minn.
Anton Peterlin, 6307 St. Clair Ave., Cleveland, O.
Jože Radišek, 679 box, Smithon, Pa.
Rudolf Pleteršek, 436 box, Bridgeville, Pa.
Albina Hočevnar, 680 Washington St., Milwaukee, Wis.

UREDNIK "GLASILA":

Jože Zavertnik, 3019 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

F. J. Kern, M. D., 6202 St. Clair ave., Cleveland, Ohio.
Vse denarne zadeve in stvari, ki se tičejo glavnega urada, se naj pošiljati na gl. tajnika.
Pritožbe glede nerednega poslovanja na predsednika nadzornega sveta Jože Ambrožiču.
Zadeve preprijavitelj vsebine predsedniku porotnega odseka, A. Bratuš.

Življenje sužnjev v Ameriki.

ČOLNAR.

Pisatelj Friderik Gerstaecker, slovenski J. K.

"Da, če je on, — no, ta lump," je priklimal stari nejevoljno, — prihaja ob pravem času. Najprvo ni je skazil kupčijo na suhem, potem hoče pa še tukaj na vodi in neti prvo besedo! Kaj pa ima z belimi dekletom?"

Mejtem se je čoln približal ladji, da je plaval v toku njenega pota, da bi ložje govorili s čolnarji. "Gospod Polderidge," je prišel elokožec, ki je sedel pri krmilu, — nekaj imam govoriti z vami. Vzrite nam vrv, da lahko pridemo na krov."

"Žal mi je," je spregovoril trgovec mirno, "danes zvečer me ni ona. — Če hočete kaj od mene, odite tako vljudni in pridite po nevu."

"Neumnost," se je krmar ogledal v čolnu. "V tem času ste že vi vajet miš po reki nizdol."

"Da, z božjo pomočjo," je odgovoril trgovec, "ali ponoči in v negli ne dovolimo radi tujim ljudem na ladjo."

"Jaz vendar nisem tujec," se je oglašil zopet človek v čolnu, "moje ime je Hoof, nadzornik čolna na plantaži, pri kateri ste bili do danes zvečer zasidrani."

"Tako?" — je rekel jenki suho, "potem me vesel, da vam lahko zakličem srečno, ker mi je bilo danes zvečer nemogoče posloviti se od vas."

Nadzornik je stisnil zobe; njegovi ljudje so potegnili vesla v čoln in čoln je plaval v toku za ladjo.

"Gospod Polderidge," je rekel nadzornik resno, "bojim se, da igrate nevarno igro. Na ladji imate ubežno sužnico in jo hočete prikriti. Vi veste, da vas čaka ječa po naših zakonih."

"Ubežno sužnico?" je ponovil trgovec, pa vendar malo vznemirjen — "neumnost — pojdito domov, pa lezite v posteljo in ne prihajajte več z vašimi bedastostmi. Na ladji nimam nobenega in vam več ne odgovorjam."

"Bomo videli," je vzkliknil nadzornik, ki mu je vzklopela jeza. "Sprejeti me morate na ladjo, da se prepričam. Vi ne smete tega braniti!"

"Ne smem, o, o," se je smejal jenki. "Ha, ha, vsak čoln bi se na tale način lahko približal, da bi iskal ubežne sužnje. Tako varno ni na Mississippiju, da bi kaj takega tvegali. O "morate" pa tukaj ni govora."

Nadzornik je molčal; naenkrat je pokazal svojim ljudem, naj primejo za vesla. Par udarec z vesli in čoln je bil ob strani ladje. Nadzornik je vstal, da prime ladjo za robo.

"Tom — daj mi puško!" je kot grom naenkrat zakričal stari prek

krova, "in prvi, ki pokaže svojo glavo brez mojega dovoljenja na krov, je lahko prepričan, da mu bo mesečina svetila skozi. K vragu, zdaj bi pa vendar rad vedel, kdo je gospodar na stari "Suzani."

V par trenutkih mu je neki čolnar dal puško in Hoof se ni upal prelomiti prepovedi. Stari mož bi bil izvršil svojo grožnjo in nobeno sodišče na svetu bi ga ne spoznalo krivim. S strašno kletvico na ustih je nadzornik porinil čoln od ladje in ljudje so zastavili vesla. Pri tem je neki zamorec udaril z veslom ob pogreznjeni čoln, kar je priganjal zamorec takoj opazil.

"Pri vragu, na ladji je!" je vzkliknil glasno in vriskajoče. "Zdaj bom videli, če imate z vašimi severnimi abolicionističnimi ljudmi pravice se zasidrati pri plantažah in krasti zamorce. Ali se še brinite izročiti sužnjo?"

"Kraši zamorce, ti lopov s segnitimi usti!" je vzkliknil zdaj jenki, ki ga je pričela srbeti roka — "zdaj pa glej, da se zgubiš od tukaj, če ne izvršim nekaj, kar mi bo mogoče kasneje žal. "Stari je grozeče dvignil puško, nadzornik, ki je bil strahopeten, če je videl, da ni premoč na njegovi strani, je hitro obrnil čoln. Vesla so zopet zastakala in čoln se je kmalu oddaljil za streljaj od ladje. Staremu je pa beseda "sužnica" ključala v glavi. Ali je bila le zvijača nadzornika, da pride na ladjo in se polasti ubežnega belopolnega dekleta? Seveda so bili tudi sužnji, ki so imeli bolj belo polt kot ujih gospodarji, vendar se je pa pretakala v njih žilah zamorska kri. Dvom mu je prešal in hotel mu je hitro napraviti konec.

"Bil pazi na čoln," se je obrnil proti krmarju, "če se približajo, me poklič. Lopov ne sme na noben način na ladjo ponoči in v negli in če imam tudi deset zamorcev, ki so lastnina njegovega sužnodrška. Če hoče kaj od nas, naj pride jutri, ali — naj nam pa piše." Po teh besedah je zapustil krov in vzel s sabo puško.

"Halo, Jak," je rekel se začudivši, ko je vstopil v svojo kajito in je videl, da Jak stoji poleg tuje in jo drži za roko — "ali veš, kaj je lopov, mr. Hoof, ki je bil s čolnom tukaj, rekel?"

"Resnice, mož," je zašepetala njegova žena.

"Vraga," je vzkliknil jenki prestrašen, deklet je na boječe skrila obraz v rokah. Jak je medtem že razoral ledino in računil z dobrim srcem stare dame, ki ga je pridobil zase. Kaj brigajo njega zakoni sužnodržev. Pred seboj ima vboho bitje, žrtev tisočerih, ki vsako leto izkrevave pod bičem njih krvnikov, za katerega je pripravljen zastaviti svoje življenje. Bolj hladnokrvno je računil jenki, ki je bil že večkrat v Louisijani, sploh v sužnodržnih državah, da ne bi poznal nevarnosti in bi tvegalo svojo lastnino in

prostost, da bi pomagal ubežni sužnici pri begu. Mirno je položil dolgo puško na stari prostor in pogledal pazno sključeno deklet, potem pa rekel, ko se je obrnil, da zapusti kajito.

"Da, seveda, potem ne potrebujem puške — to bi moral preje vedeti."

"Kaj pa hočeš storiti, mož?" je vzkliknila žena, ki ga je hitro prišla za roko.

"Kaj hočem storiti?" je ponovil jenki pogledavši jo začudeno — "no, čoln zopet pokličem in je izročim ljudem. Ali misliš, da me veseli gledati, kako bo šerif v bližnjem mestu prodajal blago z moje ladje na dražbi, in se seznaniti z louisijanskimi kazencel? — Moral bi znoret."

"Poglej no vendar dekleta," je prosila žena, ki jo je bolelo srce pri misli, da se nesrečeno zopet izroči njenim mučiteljem. — "Poglej," je rekla in ubožici potisnila roki z bledega objokanega obraza, "poglej dete, belo je kot črkanjev cvet, in njen obraz je poloben obrazu moje sestre Lucije kot jajce jajcu, na, pogledj sem", je nadaljevala in dvignila dekleta kviksko, da je njen mož videl njen krvavo marogasti hrbet. "sem pogledj, takole so ubogo dete bledeli radi malovrednega psa, ki ga je poržal aligator. Ali so ljudje?"

"Im," je rekel trgovec — "slabo je, kaj takega je zmožen lopov, ki tanu zunaj plava v čolnu — zakone ima na svoji strani in žela se ne more lizati. Če bi imel punico na moji farmi v Indijani, bi se dalo govoriti, in našli bi mogoče pota in sredstva, da jo spravimo v Kanado. Ali tukaj, skoraj s celim mojim premoženjem v območju njih zakonov, ne morem nič storiti, četudi bi hotel kaj napraviti zanjo. Lopovu tam le zunaj ni treba drugega kot plavati za nami, in ko nastane dan, pritisniti h kraju in me naznati. Potem imamo šerifa in beriče gorke na ladji. Mislim sem, da me poznaš, da se za take stvari ne izpostavljam."

"Otroka hočeš res izročiti?" je rekla žena.

"Če bi preje vedel, kako stvari stoje, bi jo ne pustil na ladjo. Ali zdaj še ni nič hudega. — Nadzornik bo vesel, če dobi svojo lastnino in mi pa mirno plavam naprej. Vseh sužnjev vendar ne morem osvoboditi, da začnem z enim, pa ne tvegam svojega premoženja in vratu. — Ne govori dalje, ko veš, da ne pomaga."

"Potem ji dovoli, da vzame čoln in odpluje proti bregu," je prosila žena.

"S tem se ne znebimo lopova," je zabrenčal stari. "Ali odkrijejo čoln s svetlo obleko v njem, ali se pa peljejo za menoj in mi napravijo, vrag vedi, kakšne sitnosti v prvem kraju."

"Izročite me," je spregovorila deklet tiho in odločno. — "Čutim, da nimam pravice vas izpostavljati taki nevarnosti . . . zgubljena sem vseeno. Če pobegnem v šumo, kaj mi pomaga . . . V divjini moram poginiti ali — pa obiskati obljubene kraje, in povsod so v veljavi strašni zakoni, ki me obsojajo. Izročite — ne preostaja mi drugo kot umreti."

"Mogoče se še najde pot," se je nekdo oglašil mirno in resno, in ko so se začudeno ozrli, je Jak stopil iz teme, v katero se je umaknil, ko je vstopil trgovec — "ali mi zaupaš deklet?"

"Tebi, Jak?" je rekel jenki — "kaj ti prihaja na misel! Ladja je odgovorna za delo ljudi, ki so na nji; če jo skrijem jaz ali kdo drugi, je vseeno."

"To mi je znano," je mirno odgovoril čolnar. — "Vem tudi, da je rešiti ne morete, če bi jo tudi hoteli. V prvem strahu mi je dete tako zmečalo glavo, da še mislim nise na to. Sama tudi ubežati ne more v čolnici. Dasiiravno zna dobro veslati, so njeni udje otrpeli vseh bičanja in kmalu bi se utrudila. Stvar sem preudaril in — spremim jo."

"Neumnost," je godel stari. "kaj misliš, da s čolnicem uideš čolnu s štirimi vesli? V pol ure te doidejo, in kaj potem? Le začni tukaj s sužnodržel! Vseled našega delovanja na severju proti sužnosti so že tako razjarjeni, in če prideš pravi drhali v roke, te obesojo na prvo drevo, da se norčujejo iz vseh šerifov in sodišč na svetu."

"Da, če me ujamejo živega," se je smejal mladi čolnar — "kdo pa je v čolnu? — beli lopov in štirje zamorec — pa kaj je to?"

"Več kot ti misliš fant," je rekel stari, "nadzornik ni vzel lju-

di v čoln, na ktere se ne more zanešati. — Kam pa hočeš? — Na desni je Louisijana, na levi Mississippi — obe sužnodržki državi; vsaka spoljuje vestno zakone druge države. Če srečno dosepeš v svobodno državo, še tam nisi varen, ker naše svobodne države izročajo sužnje."

"To mi je znano," je rekel Jak mirno, — "vse sem preudaril in moj načrt je dovršen. Vas ne zadene kazen, če pri vas ne dobe dekleta. — Nihče ne more dokazati, če je bila na ladji. Radi male sitnosti pa vendar ne izročite dekleta zopet strašni bedi? — Pa če tudi ne bi hoteli" je mladi čolnar pristavil odločno, "dati mi vašega dovoljenja, tedaj vam prisežem, da nalašč vzamem od tukaj dekleta s sabo, četudi z njo poginem. Moja kri naj potem pride čez vas, in glejte kako bodele stopili pred mojega očeta, vašega prijatelja izza mladih nog."

"Kako gre fantu jezik," je rekel stari in začudeno gledal čolnarja, "podnevu pa ni spregovoril deset besed — pa meni hočeš pobegniti?"

"Mene ne potrebujete," je rekel Jak, ki mu je vprašanje odvaljlo težak kamen od srea. Vedel je, da je Polderidge dovolil. "Reka je tukaj široka in globoka in nevarnosti so za nami. Dajte mi plačo, ki sem jo pri vas zaslužil — ne zahtevam več — za drugo že sam skrblim."

"In deklet," je rekel stari in zvedavo pogledal dekleta.

Napeto je nesrečnica poslušala govorico, ki ji je dajala novo upanje, dani je bilo kibko. — Poznala je nevarnosti, ki so prežale nanjo bolj kot mladi mož, katerega plemenito srce in drzni mladostni pogum sta bila slepa zanj.

Ali izročiš svojo usodo meni," je rekel Jak, pristopil je k nji in ji pomolil roko. — "Deklet, ali greš z menoj in verjameš, da potegnem mislim s teboj?"

Temna rdečica je pri teh besedah zalila blede lica dekleta — tresoč se po životu je vstala, segla je mlademu možu v roko in dejala glasno s tresočim glasom:

"Z vami pojdem kot s svojim bratom in Bog naj vas doplača za to, kar storite mlademu, zapuščenemu bitju."

"Potem z Bogom," je vriskal Jalé, in če tam gori kraljuje tako bitje, mora naju varovati, da ne pogineva. — Zdaj pa le proš — noč je še dolga in moje srce je zdaj lahko in veselo, da bi rad celemu svetu povedal, kako sem vesel."

(Dalje prihodnjič.)

Kadar vas hrbet boli

Iščite vzrok. Mogoče je, da ga povzroča kaka obistna neprilika in zato rabite

Severa's Kidney and Liver Remedy

(Severovo Zdravilo za obisti in jetra) ki vas bo spravilo na pot k zdravju. Rabi se naj v slučajih vnetja obisti ali mehurja, zadrževanja ali puščanja goste vode, oteklih nog in bola v hrbtu katerega povzročajo obistne neprilike in v slučajih zlatenice ali kislega želodca. Izkazalo se je tudi kot zelo uspešno za odpravo močenja postelje pri otrocih.

Zapeka

se ponavadi tudi pojavlja med časom občutnih neprilik in da se pomaga zdraviljenju, naj se rabi tudi SEVERA'S BALSAM OF LIFE (Severovo Življenski Balsam) kateri je že večkrat izkazal svojo vrednost v vseh s Severovim Zdravilom za obisti in jetra.

Cena Severovega Zdravila za obisti in jetra: 50c a 1.00.
Cena Severovega Življenskega Balsama: 75c.

V prodajo vašega lekarnarja za Severovo Pripravko. Ako vas ne more zaloziti, naročite jih od nas.

W. F. SEVERA CO., Cedar Rapids, Iowa

VSAKEMU, kateri mi pošlje naslove svojih prijateljev in znancev živečih v Ameriki, mu pošljem lep spomin.

HENRY J. SOHNITZER,

Bankir

141 Washington St. New York.

DR. ADOLF MACH

SOBOZDRAVNIK

Uradna ura: 9 do 12 dop.
1 do 5 pop. 7:30 do 9 večer. Ob sedajh po dogovoru.

3601 S. Lawndale Av. vogal 28 St.
CHICAGO, ILLINOIS.

RAD BI IZVEDEL

za Alojzija Kuntarič, doma je iz Kostanjevce pri Krškem. Kakor je meni znano, se nahaja nekje v Misouru, Kans. Ujudno prosim cenjene rojake, ako kedo ve za njegov naslov, da mi ga naznani, za kar mu bodem hvaležen, ali pa naj se mi sam prijavi — John Lustig, 3360 E. 91 Street, South Chicago, Ill.

— KA VSEBINO OGLASOV je sredništvo le toliko odgovorno, kolikor določa zakon.

AKO

se še niste naročili na bodoči dnevnik "Prosveto", potem storite to še danes.

AKO

hočete svedeti za naslov kakoga vašega sorodnika, znanca in prijatelja,

AKO

imate na prodaj kako zemljišče, farmo, trgovino ali hišo,

AKO

hočete — da bode vaša trgovina, ali podjetje še bolj napredovalo:

OGLAŠUJTE

v največjem slovenskem tedniku v

"Glasilu S. N. P. Jednote!"

13,000 naročnikov.

STUD DO JEDIL.

V LEKARNAH

CENA \$1.00

Kaj je vzrok izgube slasti do jedil? Večkrat se pripeti, da na nenkrat zgubimo slast do jedil in da se nam celo stud. Zdi se kot bi narava sama zahtevala, da zmanjšamo jemanje jedil, ker jih ne moremo prebiti. Oslabljeni prebavni žilci ne morejo več prebavljati kot navadno in zato se uprejo vsati več. To znači, da potrebujemo pomoči, da zopet pričnejo svoja delovanja brez utrujenosti. Mi priporočamo

TRINERJEVO Ameriško Prebavno Grenko Vino

Ta vzdržana zmes bode najprvo izlilita notranje prebavne dele, jih ojačila in dala jim dovolj moči. Zguba slasti in stud do jedil se bode polagoma zgubila in vi boste zopet imeli

SLAST DO JEDI,
OJAČEN ŽIVOT IN
MOČ ZA MISLITI.

Kakor hitro pripomočki za veselo življenje primanjkujejo, morali bi rabiti Trinerjevo ameriško prebavno grenko vino in spoznali boste zaždeni, da je zelo koristno. Rabite ga tudi proti

NEREDNOSTI PO JEDI,
KAPRTJU,
KIBLO ALI GRENKO KOLCANJE,
RIGANJE,
FLIN — UJED.

Lahko ste gotovi, da Trinerjevo Ameriško prebavno grenko vino vam bode dalo pomoč.

Vsaka družina morala bi vedno imeti dobro zdravilo proti kašlju pri rekah. Morali bi najraje imeti Triner's Cough Sedative, kateri se vsebuje sterpenih snovi, kot morfin in kloroform. Rabite proti kašlju, bronhitisu, sagriženju, bolečinam v grlu i. t. d. Cena 25c in 50c. Po pošti 35c in 60c.

Jos. Triner

IZDELOVATELJ

1333-39 So. ASHLAND AVE.

CHICAGO, ILLINOIS.

Učitelj modrosti.

Oskar Wilde:

Od svojega detinstva je bil navdahnjen s popolno znanostjo o Bogu. Ko je bil še mlad deček, so prihajali svetniki in svete žene so prihajale, ki so stanovali v svobodnem mestu njegovega rojstva, in strmeli nad globoko modrostjo njegovih odgovorov. In ko so mu starši dali modro obleko in prstan, jih je poljubil in zapustil: po svetu je odšel, da bi svetu govoril o Bogu. Zakaj tisti čas jih je bilo mnogo, ki niso vedeli za Boga ali pa je bilo njih znanje nepopolno in so oboževali malike, ki so stanovali v gajih in se niso menili za svoje častilce. In svoje obličje je okrenil proti soncu in potoval. Brez sandal je hodil, kakor je videl svetnike, in na svojem pasu je nosil usnjeno torbo in steklenico iz žgane prsti.

In ko je hodil po deželni cesti, ga je obšlo veselje, izvirajoče od znanosti božje, in brez prestanka je prepeval pesmi Bogu na slavo: in čez nekaj časa je dospel v čudno deželo, kjer je bilo mnogo mest.

In enajst mest: je prehodil. Mnogo mest je ležalo v dolini, druga ob bregu velikih rek in zopet druga na holmih. In v vsakem mestu je našel učenca, ki ga je ljubil in mu sledil. In tudi velika množica ljudstva mu je sledila v vsakem mestu in nauk božji se je širil po vsej deželi in mnogo vladajočih oblastnikov se je izpreobrnilo in svečeniški v svetilih, kjer so stali maliki, so videli, da so ob pol dobička. In če so opoldne udarjali na boben, ni prihajalo nič več ali pa le prav malo ljudi s pavi in mesnimi darili, kakor je bila pred njegovim prihodom navada v deželi.

Ampak čim več ljudstva mu je sledilo, čim večje je bilo število njegovih učencev, tem večja je bila njegova bridkost. In sam ni znal, zakaj je bila njegova bridkost tako velika. Vedno je govoril le o Bogu, zajemajoč iz bogate znanosti o Bogu, ki mu jo je podelil Bog sam.

In nekoč zvečer se je napolil iz enajstega mesta, mesta v Armeniji, in njegovi učenci in velika ljudska množica so mu sledili; in šel je na goro in sedel na skalo vrh gore in njegovi učenci so ga obdajali krogokrog in množica je klečala v dolini.

In svojo glavo je sklonil na roke in se razjokal rekoč v svoji duši: "Zakaj sem poln bridkosti in strahu in zakaj mi je tako, kakor, da je sleherni učenec moj sovražnik?"

In duša njegova mu je odgovorila rekoč: "Bog te je navdahnil s popolnim znanjem in to znanje si izročal drugim. Žlahten biser si razdelil in oblačilo brez šiva si raztrgal na kosce. Kdor izročal modrost, oropa samega sebe. Podoben si tistemu, ki daje svoj zaklad razbojniku. Ali ni Bog modrejši od tebe? Kdo si, da raznašaš skrivnost, ki ti jo je Bog razodel? Nekdaj sem bila bogata in ti si me osiromašil. Nekdaj sem gledala Boga in zdaj si mi ga zakril."

In iznova se je razjokal, zakaj vedel je, da je duša njegova resnien govorila in da je drugim izročal znanost božjo in da se je oprijemal oblačila božjega in je njegova vera v tej meri pešala, kakor je raslo število tistih, ki so mu verjeli.

Sam sebi je dejal: "Nič več ne bom govoril o Bogu; kdor oddaja modrost, oropa samega sebe."

In čez nekaj ur so prišli k njemu učenci in se mu priklonili do tal rekoč: "Učitelj, govori nam o Bogu, popolna je tvoja znanost o Bogu in razen tebe nima nihče te znanosti."

In on jim je odgovoril rekoč: "O vseh rečeh v nebesih in na zemlji vam bom govoril, ampak o Bogu vam ne bom govoril. Ne sedaj in ne pozneje vam ne bom govoril o Bogu."

Pa so se razjutili in mu dejali: "V puščavo si nas peljal, in nam nisi dal živca. O Bogu nam govori, to nam bo zadoščalo."

Ampak niti besedice jim ni odgovoril. Zakaj vedel je, da odda svoj zaklad, če bi jim govoril o Bogu.

In njegovi učenci so žalostno odšli in množica se je vrnila domov. In mnogo jih je umrlo spotoma.

In ko je bil sam, je vstal in okrenil svoje obličje proti mescu in je potoval sedem mesecev in nikomur ni govoril in nikomur

odgovarjal. In ko je bil sedmi mesec dopolnjen, je dospel v puščavo, ki se imenuje puščava velike reke. In tam je našel jamo, v kateri je nekoč prebival kentavr, pa si jo je izbral za svoje prebivališče in si spletel štorjo iz ločka, da bi ležal na nji, in je postal puščavnik. In vsako uro je puščavnik slavil Boga, ki mu je dovolil nekaj znanosti o sebi in o svoji čudežni veličini.

Ko je nekoč zvečer puščavnik sedel pred jamo, ki si jo je bil izbral za prebivališče, je videl mladega človeka s hudobnim in lepim obličjem, ki je šel slabo opravljen in praznih rok mimo. Vsak večer je hodil mladenič praznih rok mimo in vsako jutro se je vračal v škrlatu in biserih. Razbojnik je bil in karavane trgovcev je ropal.

In puščavnik se je oziral nanj in ga pomiloval. Ampak nobene besedice ni izustil. Zakaj vedel je, da kdor govori, izgublja vero.

In nekega dne, ko se je mladi človek vračal roke polne škrlata in biserov, je obstal, namršil obrvi in udaril z nogo na pesek rekoč puščavniku: "Kaj me gledaš, kedar grem mimo? Kaj je v tvojih očeh? Še nihče me ni gledal s takim pogledom. Kakor želo je tvoj pogled in me moti."

In puščavnik mu je odgovoril rekoč: "Kar vidiš v mojih očeh, je sočutje. Sočutje gleda iz mojih oči nate."

In mladenič se je porogljivo zakrohotal in zaklical puščavniku s trpkim glasom rekoč: "Škrlat in bisere imam v svojih rokah in ti imaš štorjo iz ločka. Kakšno je tvoje sočutje in zakaj sočutje?"

"Sočutje imam s teboj," je dejal puščavnik, "ker nimam znanosti o Bogu."

"Ali je ta znanost o Bogu dragocena reč?" je vprašal mladi človek in pristopil bližje k vohodu.

"Bolj dragocena je od vsega škrlata in od biserov vsega sveta!" je odgovoril puščavnik.

"In ti imaš to dragocenost?" je dejal mladi razbojnik in pristopil še bližje.

"Nekdaj sem jo imel," je odgovoril puščavnik. "Imel sem popolno znanje o Bogu. Ampak v svoji norosti sem se ločil od njega in ga delil z drugimi. Ampak še zmerom je znanje, ki mi je ostalo bolj dragoceno od škrlata in od biserov."

In ko je mladi razbojnik to zaslišal, je zagnal proč škrlat in bisere, ki jih je nosil v rokah, in izslekel kratek meč iz ukrivljenega jekla rekoč: "Daj mi takoj znanost o Bogu, ki jo imaš, sicer te ubijem. Zakaj ne bi ubil človeka, ki ima večji zaklad od mene?"

In puščavnik je razprostrl roke in dejal: "Ali ne bi bilo bolje zame, da stopim v večjo božjo in ga slavim, kot da živim na svetu, ne da bi imel znanost o njem. Ubij me, če hočeš, ampak znanja o Bogu ne odstopim."

In mladi razbojnik je pokleknil in ga prosil, ampak puščavnik mu ni hotel govoriti o Bogu in ni mu hotel izročiti svojega zaklada; in mladi razbojnik je vstal in dejal puščavniku: "Naj bo kakorkoli. Napotim se v mesto sedmerih grehov, ki je oddaljeno le tri dni hoda odtod, in za moj škrlat mi odstopijo naslado in za moje bisere mi prodajo razkošje."

Pa je vzel svoj škrlat in svoje bisere in odhitel.

In puščavnik je kričal za njim in mu sledil in ga rotil. Tri dni je sledil razbojniku po cesti proseč ga, da se obrne in da ne vstopi v mesto sedmerih grehov.

Od časa do časa se je ozrl mladi razbojnik na puščavnika in ga klical rekoč: "Ali mi daš svoje znanje o Bogu, ki je bolj dragoceno od škrlata in biserov? Če mi ga daš, ne pojdem v mesto."

In vselej je odgovarjal puščavnik: "Vse, kar imam, ti dam, le tega ne. Zakaj tega ne snem od tebe?"

In v mraku tretjega dne sta dospela do velikih škrlatnih vrat mesta sedmerih grehov. In iz mesta se je razlegal hrup in glasen kroh.

In mladi razbojnik se je smejal odgovoru in hotel potrkati na vrata. V tem pa je skočil puščavnik predenj in ga zgrabil za oblačilo rekoč: "Razprostri svoje roke in položi jih okrog mojega vratu in pritisni svoje uho na moji ustni, pa ti dam, kar mi je ostalo znanja o Bogu."

In ko je puščavnik oddal svoje znanje o Bogu, se je zgrudil na zemljo, se razjokal in globoka te nika mu je razkrala mesto in mlade

ga razbojnika, da ju ni nič več videl.

In ko je ležal na tleh in jokal, je opazil nekoga zraven sebe. In tisti, ki je stal poleg njega, je imel železne noge in njegovi lasje so bili kakor mehka volna. Pa je vzdignil puščavnika rekoč: "Dosljej si imel popolno znanje božje. Odselej boš imel popolno ljubezen božjo. Zakaj plakaš?" Pa ga je poljubil.

Iz življenske filozofije Carlylove.

Dr. Dragotin Lončar:

Tomaž Carlyle (1795—1881) — angleški zgodovinar in modrosloves Fichtejeve smeri, mož globoke vernosti in npravnosti, skozi in skozi idealen značaj.

Carlyle je bil zastopnik t. zv. individualističnega naziranja v zgodovini in je imel velik vpliv na misljenje sodobnikov — Goethe je spoštoval v njem "moralno silo". Njegovo pojmovanje sveta in življenja se zlasti jasno kaže v spisu o junakih in junaštvu. Tu je ves in cel Carlyle.

Verstvo po Carlylu vsekako najvažnejši faktor v življenju posameznika iz človeške družbe. Narave pri tem za cerkveno vero, marveč v prvi vrsti za to, kar človek dejansko veruje v svoji notranjosti, kar določuje in vodi njegova dejanja. Nekateri razlagajo postanek verstva, kakor bi bilo samo sleparstvo, sama izmišljotina duhovnikov. To je napačno. Sicer se nahaja mnogo sleparskega zlasti v propadajočih verstvih, toda samo sleparstvo ne zadošča za življenje in smrt. Neistinit človek ne more ustvariti ničesar stalnega, priroda zahteva resničnost in človek se ji mora pokoravati, drugače razpade njegovo delo.

Nekoliko več resnice je v teoriji, da je verstvo simbol, alegorija; toda tu se zamenjava vzrok s posledico. Človek ne potrebuje simbolov, marveč hoče najprej vedeti, kaj je svet in on v njem, kako naj živi, kaj naj dela in česa se naj veruje. Človeško mišljenje, čustvanje in hrepenenje je notranje jedro, ki je le odeto v zunanjo lupino, v simbole in alegorije, brez katerih ni nobeno verstvo in, ko se izpreminja človeško mišljenje o vsemirju, se z njim izpreminja tudi simbolizacija. Jedro je vzrok in drugo je posledica. Podlaga simbolom so gotova dejstva, čeprav izpremenljiva — za golo alegorijo človek ne tvega življenja.

Prirodni, prvotni človek je bil podoben možu, ki o njem pripoveduje Plato, da je vzrastel v nesolnem kraju in je še le v svoji moški dobi prvokrat prišel na svetlo in videl vzhajajoče sonce. Kako začudenje! Prav tako je stal tudi prirodni človek nasproti pojavom obdajajočega ga prirode. Vse mu je bilo novo, neizrečeno, nadnaravno. Občudoval je neznanu mu vsemirje s čudovitimi prikaznimi, klanjal se je vsemogoči prirodi — to je bilo oboževanje.

Kaj delamo mi? Kljub vsemu znanstvenemu napredku moramo reči, da je vsemirje nekaj neizrečnega, božjega. Svet naj bi bil kakor stroj? Poslednji vzrok v človeškem življenju naj bi bilo samo uživanje v tej ali oni obliki? To je zmeta. Fichte pravi, da je vse, kar vidimo, zlasti mi sami, samo čutni pojav; prava podlaga vsem pojavom, njih bistvo in resničnost je "božja ideja sveta". Vsi veliki misleci vseh časov so spoznali, da je ta svet samo fenomen ali pojav, nikakršna resničnost, da je za gmotni svet samo vidni in čutni izraz božje moči in pridonosti. "Iz iste smovi smo, ki se iz nje porajajo sanje!" Verstvo je življenski princip, duša vsega praktičnega dejstvomajanja: zakaj človek živi od vere, ne od argumentiranja in debatiranja — skepsa je duševna ohromelost, ki onemogoča ustvarjanje. Misleci ne obožavamo tako, kakor prirodni človek; toda v bistvu je to isto, tudi nam se razodeva Bog v vsaki zvezdi, v vsaki bilki, ako imamo le odprto oko in srce!

Ako so vse vidne stvari podoba božja, potem je človek največji simbol božanstva. Sv. Križostom je dejal o skrinji zaveze Hebrejcev: "Prava skrinja zaveze je človek!" Kakor je prirodni človek obo-

ževal vse stvarstvo, tako se posebno človeka, velikega človeka, junaka. Na tem čustvu temelji vsa človeška verstvo. Prvotni človek je stal nem pred vsemirjem, pred nerazložno uganko, dokler se ni pojavil mož, ki je skušal podati sebi in svoji okolici primerno razlago vsemirja. To je bila prva misel, to je bil prvi misleči človek, učitelj in vodnik drugih, ki so ga občudovali brez meje in mere. To je bil prvi junak, za primitivnega človeka na najnižji stopnji omike nadnaravno bitje, ki mu je odkrilo skrivnost, kaj je svet in kakšno nalogo ima človek v tem svetu, to je bilo zanj nečlovečeno božanstvo, ki mu je pripisoval vsa mogoča in nemogoča dejanja.

Kakor hitro se je pa zasvetila prva iskra spoznanja, prikrojena za dotične čase in ljudi, potem ni bilo več težko zidati na dani podlagi dalje in tako je nastala ta ali ona mitologija. Za nas, ki živimo v naprednejši dobi, je seveda že premagani primitivni svetovni nazor primitivnega človeka; toda zanj je bila takrat to resničnost, dejstvenost, ki je vanjo veroval, po njej živel in v nji umiral. Naše današnje svetovno naziranje se bolj približuje resnici, ker smo že globlje prodrli v prirodne tajnosti, ki jih je prvotni človek samo slutil — toda tudi naše pojmovanje je enostransko, nepopolno; nikdar ne pridemo vsemirju do dna, ker je predmet neizčrpen, neizrekljiv, nepojmljiv, presegajoč človeške moči.

Na primitivni stopnji je verstvo v prvi vrsti posebljanje prirodnih pojavov, ki jih prirodni človek spoznava kot nekaj čudežnega, veličastnega, božjega. Daljnji verski razvoj dovaja človeka do spoznanja npravnosti, da je zanj glavno vprašanje razloček med dobrim in slabim. To spoznanje se nahaja sicer tudi v poganstvu, vendar kot bistvo je lastno višjim verskim sistemom.

Najstarejša oblika, v kateri je častil človek svojega sočloveka, je — junak kot božanstvo. To je bilo in se ne povrne nikdar več. Velik človek se nam odslej v drugih oblikah kot prerok, pesnik, duhovnik, kralj. Različna imena za isti pojem. Po delokrogu, ki ga je imel ta ali oni veliki človek, po načinu, ki se je izražala v njem sila velikega človeka, po časovnih in krajevnih razmerah delimo junake v proroke, pesnike, kralje. Velik človek bi bil lahko vse to, a vzgoja in življenske prilike odločujejo, v katero smer se razvije njegova velikost.

Kdo je junak? Kaj je junaštvo? Velik človek ima prirodno zmožnost, da spozna bistvo stvari in soglasje v njih; zakaj brez notranjega soglasja ne more obstojati nobena reč. Poprčen človek vidi zunanjo lupino, zunanje pojave, to, kar je podvrženo časovni in krajevni izpremembi, vsakdanjosti. Junak prodira pojavom do njih bistva ali jedra in kaže z besedami ali dejanji to, kar je v njih resničnega, večnega, božjega. Temeljna lastnost vsakega zares velikega človeka je odkritost. Junak se niti ne zaveda te lastnosti, a po svoji naturi ne more drugače, nego biti odkrit, t. j. iskati povsod dejstvenosti nasproti dozdevnosti. Njegov poklic je, da odgrinja zaveso videza, ki zakriva resnično jedro. Vse kaže in navade, vse oblike, vsa tradicija mora obsegti nekaj, kar ji daje pomen in upravičenost — če ne, je vse prazna pena, publicca, mamilo in slepilo, malik. In velik človek kaže človeštvu večno resnico in lepoto brez našemljenosti, zajemajoč iz globin, iz osrčja prirode, ki je pristna in resnična. Junak prinaša razodetje, razklepa misel, razvema čustvo, odpira okno v večnost.

Velik človek ali junak je bil Mohamed, prerok. Ni se mogel zadovoljevati z dosežanim malikovalstvom svojih rojakov, ki mu ni dajalo odgovora na vprašanje: kaj je vsemirje? Kaj je življenje in smrt? Topo arabsko malikovalstvo, gola navada in oblika. Tu mu je prišlo razodetje; maliki niso resnični, samo en Bog je, ki je vse ustvaril, udajmo se v njegovo voljo. Allah! Mohamed je dovedel Arabce do spoznanja dolžnosti, ki je največje duševno dejstvo, do spoznanja, da sega človeško življenje lahko visoko do neba ali pa se negreza globoko do dna pekla. Začel se je arabski preporod, ki je iz revnega pastirskega plemena ustvaril mogočen narod, čigar kultura se je razprostirala od Granade v Španiji do Dehli v Indiji.

Junak je bil Dante ali Shakes-

peare, pesnik. Dočim dojemata junak — prerok svetovno skrivnost bolj z moralne strani kot zapoved in prepoved, nam kaže junak-pesnik njeno estetično jedro, lepoto. Sicer se oboje prepleta in je nerazdružno. Eden nam razodeva to, kar moramo storiti, drugi to, kar moramo ljubiti; toda tudi prerok pozna lepoto, ker bi drugače ne vedel, kaj naj storimo. Lepota je resničnost in resničnost je lepota. Pesnik je misleci, ki misli muzikalno. Poezija je muzikalno mišljenje. Vse, kar prihaja človeku iz globočine srca, je petje, glasba. Že vsak govor ima nekaj ritmičnega na sebi, zlasti pa postane muzikalen vsak strastni govor. Zdi se, kakor bi bila petje in glasba bistveno lastna nam in ostali prirodi. Grki so govorili o sferni harmoniji.

Dante nam je podal s spevom "Divina Commedia" simbol svoje vere o vsemirju. "Peklo, vice in nebesa" — to so zanj življenska dejstva; dobro in zlo — nasprotujoča si tečaja, okrog katerih se suče vse, absolutno, t. j. večno ločena tečaja. Ali — ali! Večna pravica, ublažena s pokoro in večnim usmiljenjem — to je srednjeveško krščanstvo, čigar glasnik je Dante. Vse miselno delo srednjega veka, polnih deset stoletij, najde v njem svojo muzikalno obliko. Kamen in bron preideta. Dante ostane za vse čase in vse kraje, ker njegove besede prihajajo iz globočine človeškega srca, ki je isto večraj, danes in vekomaj.

Dante je utelesil srednjeveško verstvo, notranje življenje, tedanje Evrope — Shakespear je razgrnil pred nami sliko o zunanjem življenju tedanje Evrope, njeno viteštvo, njene družabne šege in navade. Njegova umetnost raste iz prirodnih tal, nezavedno kot del prirode, zato je pristna inresnična. Marlborough je dejal, da ne ve o angleški zgodovini drugega nego to, česar se je bil naučil od Shakespearja.

Junak je bil Luter, duhovnik, reformator. Kako je prišlo do tega, da je Danteevemu katoličanstvu moral slediti Lutrov protestantizem?

Proroki stare zaveze so bili neizprosni nasprotniki malikovalstvu, čečenju mrtvih malikov. Zakaj? Reči moramo, da so bili tudi ti maliki prav za prav v prvi vrsti le simboli, prispedobe božanstva, kakor je končno vse bogostužje simbolično. Malikovalci, ki obožava malika, stoji nad živaljo, ki s plohi ničesar ne obožava. Lahko pomilujemo malikovalca, toda ne moremo ga zato sovražiti, ako iskreno veruje v svojega malika, ki ga moli. In tu smo pri pravi besedi; iskreno veruje. Proroki so spoznali, da malikovalstvo že ni bilo več odkrito bogostužje, marveč razjedeno od dvoma v pristnost malika. Telo se je še oklepalo nečesa, ko je duša že dvomila in čutila prevvaro. In proti tej hinavščini so vstajali proroki s svojim svarečim in pretečim glasom.

Tudi Luter je bil nasprotnik in uničevalec malikov. Lastnost vsakega velikega človeka je, da se vrača k pristnosti, da mu gre za stvar in ne za videz, čeprav se odeva ta videz v še tako pravilne, okusne oblike.

Protestantizem se je uprl tednji duhovni vladi. Očita se mu rado, da je s tem uničil vsako avtoriteto, dasi človeštvo ne more izhajati brez nje. Ako bi bilo to res, potem bi bilo treba obupati; zakaj posledica bi bila popolna anarhija. Protestantizem je začetek nove zgodovinske dobe v razvoju evropskega človeštva, s tem, da se je uprl napačni vladi in pripravil pot za pravo vlado, duhovno in posvetno, ker prva je podlaga drugi.

Svoboda lastnega preudarka je bila bistveni temelj resničnosti. Nobena zunanja sila ne more pripraviti človeka, da bi veroval ali ne veroval. Kdor resnično veruje, iz prepričanja, s polno razsodnostjo — nepristna je pa vera onega, ki dela zato, ker delajo drugi tako, na slepo besedo, ki vsebuje tudi preračunano prevaro, ali kjer zunanja oblika izpodriva notranje jedro. Srce in duša ostaneta prazna. Ni potreba, da bi si vsak človek moral sam odkriti resnico, ki naj vanjo veruje. Saj to je nemogoče. Ne gre za novost, marveč za iskrenost, za globokost, ki ž njo sprejemamo, kar nam nudijo drugi. V tem je izvrstnost, samorastlost, kako sprejememo vase resnico, ki so jo odkrili drugi pred nami. In le iskreni ljudje se morejo družiti med svojim bitjem in življenjem.

Ako pa poudarjamo pomen pro-

testantizma, nečemo biti krivični nasproti katoličanstvu, ki je bilo pred njimi. Dokler omogoči katoličanstvo ljudem pobožno življenje, dotlej ostane. Zakaj vsaka resnična misel, ki se naseli v človeško srce, obsega košček večne resnice, ki je nikdar ne dojmemo popolnoma. Kako žalostna, neumnost in neverjetna je na drugi strani misel, da so vsi ljudje pred nami, ljudje vseh krajev in časov, živeli v pogubni zmoti, le mi sami smo dospeli do pravega in končnega spoznanja! Vsi iskreni ljudje so bili in so vojaki iste armade, ki ima skupnega sovražnika: kraljestvo teme in krivice. Ali se hočemo ločiti zaradi različne uniform? Vse, kar je pristno in resnično, je nemiljiva last vseh.

Junak je bil Cromwell ali Napoleon, kralj. Kakor je po Danteevemu katoličanstvu moralo nastopiti Lutrovo protestantstvo, tako sledita Shakespearjevemu fevdalizmu angleška in francoska revolucija.

Najboljša posvetna vlada bi bila ona, ki bi ji načelovali najzmožnejši, t. j. najpripravičnejši, najplemenitejši mož. Odveč bi bila potem vsaka ustava, vse volitve, vsi parlamentari. Taka idealna vlada je v življenju nemogoča; toda idealom se je treba približevati in gorje nam, ako jih ne upoštevamo. Matematično je nemogoče, da bi zidar postavil zid popolnoma navpično; zadošča mu, ako stoji zid navpično, kolikor se pač da. Če bi se pa zidar preveč oddaljal od navpične smeri in metal kamen na kamen, kakor se mu ravno nameri, brez ozira na težnost, potem je gotovo, da se mu vse podere. V tej primeri je obsežna zgodovina vseh revolucij. Vlado so imeli nesposobni možje, videz zmožnosti, kar je proti prirodi, ki se ne da varati.

Ako kdo trdi, da vsakega poljubnega moža, ki mu položimo krono na glavo in žezlo v roko, takoj prevzame božja moč, ki mu da zmožnost in pravico, da trajno vlada nad drugimi ljudmi, potem moramo reči, da spada taka trditve v zaprašene knjižnice. Res pa je, da vodi vse človeške razmere ali božja pravica ali satanska krivica. Gorje mu, kdor zahteva pokorščino, ako mu ne gre; gorje mu, kdor odklanja pokorščino, komur jo je dolžan!

Oblike, forme so potrebne. Ves svet je oblikovan, ker mora biti, sicer bi ne mogli prebiti na njem. Oblike so kakor pota, ki vodijo do določenega cilja. Vsi hodimo po istem potu, da postane zelo izhojen, široka cesta, ki jo radi uporabljamo, dokler nas vodi do kakke resnične točke. Ako pa gremo tej poti ne dosežemo več svojega namena, ako izgine tista točka, potem zapustimo dosežanje pot, ker bi bila brezuspešna, napačna, poiskati si moramo novo. Tako tudi resnična oblika raste iz vsebine in ji je primerna; toda neresnična postane oblika v tem trenotku, ko nima svoje vsebine in je samo zato tu, da pokriva nedostatek vsebine. Že v navadnem družabnem življenju ne ljubimo uljudnosti, ako so prazne oblike brez notranje resničnosti in pristnosti.

Angleški puritanizem s Cromwellom na čelu je bil odpor proti nepristnim oblikam. Luter se je bojeval za resničnost v cerkvi, Cromwell za resničnost v cerkvi in državi. Angleški puritanizem je stal na stališču: rajši ničesar, nego neresnične oblike! Kar je pristno znanje, si že samo najde potrebno zunanjo obliko. Uprl se je zahtevati: "Ne veruj, kar si spoznal sam za pravo, marveč veruj to, kar imam jaz za pravo ali se vsaj delam, kakor bi imel za pravo!" Odgovor na to zahtevo se je glasil: "Ne! Vzemite mi moje imetje — moje vesti mi ne morete vzeti!"

Angleški puritanizem se je boril za uveljavljanje božjega zakona na zemlji, t. j. za uveljavljanje pravice in resnice tudi v vsem javnem, državnem življenju. Vsi ljudje, tudi kralji in ministri se morajo ravnati po tem zakonu. In ako ne? Ako so kralji samo po imenu, oprti na pergament in tradicijo, ki drugače mislijo in drugače govorijo, ki ljudstvo slepe? Videz se mora umakniti dejstvenosti, prazna oblika resnični vsebini brez krone in žezla — Cromwell, Napoleon!

Ali pa ni bila francoska revolucija vendar le nekaj groznega? Da, bila je grozna, peklena, ker ni mogla biti nebeška. Pravo, čeprav strašno, razodetje za vsakogar, da se resničnost ne da trajno nadomeščati z videzom, da se mora zmagati iskrenost, naj se zga-

*Ta informativni članek — ne dokumentarna razprava — je posnet po predavanju, ki sem ga imel dne 6. oktobra 1914. v idrijski podružnici "Prosvete."

ar hoče. Toliko napačnih svet je spoznalo ljudstvo, da je lo izgubiti smisel za avtoritasploh. In vendar je bila francoska revolucija prehod od laži k laži. Vsak pravi človek ljubi saj je vse človeško delo na tji urejanje, oblikovanje. Ronasprotniki nereda smo in steno je, da moramo v revolucipodirati, da moremo zidati e.

sa svetovna zgodovina je zgo-ina velikih moči, ki so stviri- , voditelji in uzorniki člove- . V časih zmedenosti, pobito- negotovitosti, ko ne vemo, kaj tako, ko hitimo v pogubo, na- i velik človek, ki poda pravce prevzame vodstvo, da hodimo tem praven in se tako rešimo. ruvani časi, brez orientacije in ala za dejstvenost, so podobni emu gorivu, ki čaka bliska iz- neba, da ga vžge. Tak blisk unak. Ali moremo reči, da je ivo ustvarilo ogenj? Nobena psna, nobena nesrečnica ne more no omajati vere v velike mo- — tudi njih lastne napake ne. so vse človeške nepopolnosti i dnemu večnemu boju med rim in slabina, ki ga bije v svo- notranjosti vsak resni, iskreni vek! V tem boju padamo, a zo- vstajamo in za to gre tu: ne napake, marveč za vstajenje, odkrito iskanje boljšega in res- nejšega življenja. To je ista mi- ki jo izraža naš Župančič v na- lezno neznamiti, a v resnici glo- ci pesmici "To je tako":

"Pojd, moj sinko, na pot, na življenja pot, čuvaj, moj sinko, se zmot, življenja zmot!"

Glej, in sedaj sem nazaj, ali, majka, znaj: sinko tvoj čisto je pal, ali vselej je vstal!

proslavo trpinovemu bogu.

Spisal Monte Carlo.

Sedmi dan je danes. Vže izza vnihih dob je bilo ukazano v sta- pergamentih, da sedmi dan ra biti posvečen miru in po- ku. Hrabri špartanski vojsko- jja Arnaco, živeč v dobi učea Aristotela, dal je popoma uriu in Marfanacu desne goko sekati, ker sta mešetarila med artaneč ob bogovom posvečenih gh. Marsikaj se je spremenilo eku vekov, ali sedmi dan je le al. Ker imamo dandanes več rov, ravno tako imamo več dni svečenih njihovih proslavi. Židje ajo tudi svoj gospodov dan. V govo čast je posvečena sobota, vže zgodaj v jutro zbirajo se božni verniki Izraela po svetih agogah in darujejo različne edmete v čast bogu v teletji po- bi. Njihove priprošnje ne roma- iz rok v roke med nebeskimi eteti, ampak poslano so narav- st Abrahamu v potrdilo. Alah i tudi član bogov, in je samega be iz nič vstvaril, kot vsi nje- tekmeči. Sicer je veliko hvalo blizan preroku Mohamedu, kateri t toliko žrtvoval v njegovo pro- avo, ker drugače bi bil tudi že h davno mej staro šaro. Ali šlo je za resnično sveto stvar in lah si je priboril med bogovi pr- nstvo. Velike trume pisanih može klanjajo se ob njemu po- prečenih dneh proti Mekki. Ob plničnih zahodih valjajo se po ragočenih s kinčem pretkanih reprogah, in na tihoma prihaja njih sre: Slava tebi Alah, in vava preroku Mohamedu, Meka aj ostane sveta, kot vedno sredi- e sveteev naj ostane neomaja- na na vekom veke. Smrt naj zade- vsakega, kedor uči drugačne are — ter strah pred stolom bož- naj obrača od tebe tvoje so- razničke."

Tam le je zopet se en bog po menu. Buda. Moč njegova je ve- ka, ker vsi drugi bogovi so nje- u podložni in delovati morajo po njegovem ukazu, in ako je kje kakšen bog, je to Buda. To vam je pravo čisto bitje božje, na koje- va povelje se vsi nebeski svetovi premikajo, in vetrovi pihajo. Sta- kitajski filozof in učitelj mo- le Confucius mora govoriti ime- bolj mehko sedalo na onem sve- tu, ker mu je v oni davni dobi že alil luči v čast, hotel ostati v pri- steljajskih odnošajih z Budom. ložu, ki je živel v onih zgodnjih vekih, to je od 550—478 pred roj- stva, radi odpnušamo njegovo moto, ker bil je gotovo prvi, ki je

učil: "Kar tebi ni prav, ne stori tega drugemu," kar so potem na- stale vere predugečile in paten- tirale za svojo originalo. Sicer pa tega reka ni spolnjevala niti ena ne druga vera do danes. Poleg teh treh velikih bogov, nahaja se še večje število manjših "bog- cev", radi katerih bilo bi neume- stno tritati čas na tem mestu. Te- raj pustimo jih in raje preidimo k četrtemu in največjemu bogu. To je trojglavi, rimski bog. Alah Buda in judovski bog so ničle v primeri z njim in niti eden izmed omenjenih nebeskih simbolov, se ne more ponašati s toliko trgovin- na tem svetu kot trojglavi rimski simbol. Število njegovih hlapcev in agentov je večje kot armade ruskega carja. Tovarne njegove obratujejo vedno s polno paro, v katerih se izdelujejo razli- čni predmeti: topovi, handžarji su lice, bodala in druga rezala. Slu- žile so mu vislice, kolo, natezalo in bič, glad, raztrgane obleke in črev- lji brez podplavov. Obenem tudi poseduje brezštevilne rafinerije (čistilnice), v katere se pošilja mlade ljudi obojega spola z nepo- kvarjenimi sreci in neomadeževa- nim življenjem, iz katerih se po- vračajo fino predelani sleparji in lenuhi, hlinavske in moralne pro- palce. Toraj kaj ne, nemogoče da je res vsegamogočen in njemu ni enakega med bogovi. Da, silni duh je, ki je povzročil brez številno krvavih daritev in zlega skozi dol- ge veke. Vasil je skalo, iz kate- re je vzrastla Petrova hiša, iz kate- re se je varalo hlapčevski rod celih dvajset-stoletij. Vprizarjal je čudeže skozi dolga stoletja, na katera nam je ostal spomin še do današnjega dne, ki pričajo o še bolj čudnih sredstvih. Bil je vodi- telj dolgim križarskim vojnám, ki so narodom vsekale krvave ra- ne in polnile grobišča. Postal je toli slaven, da mu je zapeljani svet postavil spomenik iz samih glovčevskih lobanj in okostij in "gloria" tebi črni bog, se še ve- dno ponavlja. Ali s čnašom se re- či spreminjajo, ravno tako se bo- govni zamenjajo z boljšimi in stari romajo v staro šaro. In ravno ta- ko kot za vsako drugo stvar, je prišel tudi njegov čas. Konec pri- haja njegovemu kraljevanju. Pro- pasti mora kot vsaka druga kruta sila. Kmetič bo nosil njegovo kro- no in iz njegovega plašča bo na- rejeno oblačilo malim nedolžnim sirotam, ki jih je njegova kruta roka toliko časa potiskala v po- manjkanje in zlo. Iz njegovega kinča in njegovih sveteev bo na- rejeno okrasek, katerega si bodo naše mladenke vpletale v kite. Obsoda grozna in težka je zanj, ali poma- gati si ne more. V duhu vidim, kako se mrví skala, na kateri sto- ji Petrova hiša. Mrvi se pod te- žo grehov in zločinov, ker duho- vi mrtvih se mašujejo in žive k temu vzbujajo. Glej tam le ob vz- nožju Rima, se je utrnilo šest strel druga ob drugo, ki nazna- njajo prihod delavčevega boga. Ozračje vže diši po evetju — in vetriči se delajo od pahljanja pal- movih vej — kar vse pomenja pri- hod našega boga s Kristom v o- zadju. Obleka našega boga ni se- šita po kroju starih paganskih šeg, niti kinč ne blek jo krasita in zlata krona mu niti na misel ne pride.

Da, on je naš bog, — bog brez sveteev poleg sebe, ki ljudske prošnje narekajo in odrekajo, pred- no tebi rimski bog v roke pride- jo. Da, naš bog ne trpi nikakšnih "bebecv" poleg sebe, čemu, saj vsi smo njegovi sinovi in hčere; enako pošteno je naše življenje, kar pričajo žulji na rokah in one zlate srage, katere nam kapljajo od čela, od katerih je odvisno naše hlapčevsko življenje. Toraj, kako še večjih sveteev kot smo mi? Li mari je kateri sveteev ve- čji kot oni, ki se znoji od zore do uraka. O, ne! Kedor pravi, da je, on je lažnjivec in diši po Rimu.

Toraj vzbudimo se tudi mi in odpovejmo se odločno hudici in njegovim nakanam, pridružimo se drugim narodom, ki so se odpove- dali krutim bogovom in se pri- pravljajo na prihod delavskega boga: Mlade matere, ne zabite svojih malčkov vzeti s seboj. Privzdignite jih na svoje rame, s pr- stom pokažite na njega in recite jim: Glej, to je naš bog in vseh onih, ki delajo svoj živ dan in po- leg tega pa ob cestah ginevajo kot psi — — —

Pozdravljen bodi trpinovi bog!

— Občelnost gospodov v Kanadi je dvakrat tako velika kot v Ev- ropi.

Odlomki iz zgodovine Združenih držav.

Po raznih virih sestavil J. Z.

28.

Dne 4. marca 1797 je bil John Adams ustoličen kot predsednik Združenih držav, Thomas Jefferson pa prisegel kot podpredsed- nik. Adams je bil star 62 let in pri polni duševni in telesni moči. V svojem kabinetu ni napravil sprememb in obdržal je tajnike svojega prednika. Uradovanje je prišel z izjavo, da bo za vsako ceno ohranil mir in da ostane nepristranski napram vojskujočim silam.

Razmere med Združenimi drža- vami in Francijo še dalj časa ni- so bile zadovoljive. Francija se je šutila užaljeno radi pogodbe, ki jo je sklenil Jay z Anglije. Brez- obzirni nastop plemstva in franco- skega poslanika je povzročil, da so bile pretrgane diplomatske zveze med Francijo in Združeni- mi državami. Francoski direktorij je ukazal zaseči vse ameriške lad- je, naložene z blagom iz Anglije, ki so bile zasidrane v francoskih lukah. Obenem so tako žalili a- meriškega poslanika Charleyja E. Pickneyja v Parizu, da je zahtev- al potni list in odpotoval na Hol- landsko. Francoske ladje so lovile ameriške trgovske ladje, z mo- štvo so pa ravnali kot z bojni- mi ujetniki. Francija se je trudi- la v Španiji in na Holandskem, naj nastopijo sovražni napram Združenim državam radi pogodbe z Anglijo, ki jo je sklenil Jay. V Združenih državah je še vedno obstala stranka, ki je zahtevala zvezo s Francijo, ki pa ni hotela uvideti, da hoče Francija pogajati se na ta način z ameriško republi- ko, kot bi bila od nje odvisna država.

V maju 1797 je Adams sklical izredno zasedanje kongresa in mu predložil poročilo o razmerah med Francijo in Združenimi drža- vami. Poročilo je napravilo glob- bok vtis na kongres in ljudstvo, ki je vedno bolj čutilo one, ki so zahtevali zvezo s Francijo.

Vnadi, da se doseže miren in časten sporazum, sta bila poslana v Pariz John Marshall in Elbrid- ge Gerry. Prvi je bil federalist, drugi pa republikanec. Francoski minister Talleyrand se je v začet- ku branil sprejeti oficijelno ame- riška odposlamea. Kasneje je po- oblastil tajno nekega agenta, da stopi z njima v dogovor, da lahko kasneje utaji, da jima ni nič ob- ljubil. Kmalu se jim je izvedelo, da tajni sestanki nimajo drugega na- mena kot od odposlancev iztisniti denar. Dali so Amerikaneema raz- umeti med besedami, da lahko kupijo mir, če izročijo bogato da- rilo in se zagotovi posojilo. Talley- rand je zahteval, da se ga plača kot svetovalec, ali pa kupi kot prijatelja. Američana sta ostala neizproсна in lakomnost franco- ske vlade se jim je še bolj pristu- dilila kot njena nepravičnost. Pick- ney se je v tem kritičnem času moško in značilno izrazil: "Miljo- ne za obrambo, pa ne centa kot harač."

Maršal in Pickney sta dobila povelje, naj zapustita Francijo Gerry je pa dobil nalog, naj osta- ne, da sklene pogodbo. V Ameri- ki so pričeli pisma, ki sta jih menjala Pickney in francoski a- gent, ki so povzročili tak vihar, da je francoska stranka zginila s površja.

Okoli trideset tisoč izgnanih Francozov je v tem času živel v Združenih državah. Vlada je dome- nevala, da so med njimi tudi taki, ki vohunijo za direktorij. Znano je bilo, da so nekateri teh izgnan- cev slabo poplačali ameriško gos- toljubnost. Prosili so ljudstvo na jugu in zapadu, naj jim pomag- a iztrgati Louisiano in Florido Špancem. Nekateri so podpirali o- pozicijo, ki je metala vladi polena pod noge, ker je vlada hotela na vsak način ostati nevtralna. Da se temu početju napravi konec, je kongres spomladi 1798 sprejel za- kon z odredbami za tujee in proti nemrom. Po tem zakonu je imel predsednik pravico, ukazati vs- kemu inozemcu, da mora zapustiti Zedinjene države, če je bil neva- ren miru in varnosti Zedinjenih držav. Kaznjiv je bil vsakdo, ki bi iz hudobnega namena pisal pro- ti kongresu, da obrekuje kongres in ga izročil zaničevanju. Proti tem zakonom je nastala močna o- pozicija. Ljudstvo je smatralo, da hoče vlada uničiti tiskovno svobo- do. Zakona o inozemcih niso nik- dar izrabili proti nobeni osebi, ali

mного inozemcev je zapustilo Združene države, ko je postal pra- vomočen. Mnogo oseb je pa pri- šlo pred sodišče radi hujskanja in posledica je bila, da se je ojačila republikanska stranka, ki je ve- nomer trdila, da je zakon protius- tavnen in ogroža svobodo ameriš- kega ljudstva.

Poleti 1789. se je Marshall vr- nil iz Francije. Predsednik je predložil njegovo poročilo kongre- su, da se prepriča, da obstoje- sporne točke med obema republi- kama. Kongres je spoznal, da ob- stoji vojna nevarnost in izvršil je potrebne korake. Sklenil je, da se zgradi brodovje in ustanovl je mornariški oddelek. Tri dovršene fregate so ravno kar spustili v morje in predsednik je bil poobla- ščen, da zgradi, izposodi ali kupi dvanajst novih ladij, od katerih bo vsaka oborožena z dvajsetimi topovi. Kongres je dovolil na no- vačiti armado in važne postojan- ke ob obrežju utrditi. Washing- ton je bil imenovan vrhovnim ge- neralom, ki je sprejel to mesto in takoj ukrenil vse potrebno za ob- rambo. Podpiral je odredbe pred- sednika iz srca. V kongresnem za- sedanju leta 1798-99. je kongres dovolil en milijon dolarjev za vo- jaške priprave in odredil, da se zgradi šest bojnih ladij.

Energijska, s katero so se Ameri- čani pripravljali za vojno, je Tal- leyrandu odprla oči, da je mlada ameriška republika trd oreh. Na- djal se je, da se Amerikanci ne bodo bojevali in ko je spoznal svojo zmoto, ni želel Francije za- pletiti v novo vojno. Iz tega razlo- ga je namignil Van Murrayju, a- meriškega poslaniku na Holande- skem, da Francija zopet rada ob- novl diplomatske zveze z Zdru- ženimi državami. Ko so o tem ob- vestili predsednika Adamsa, se je odločil, da še enkrat poizkusi mi- rno rešiti sporne točke. Odposlal je Oliver Ellswortha, predsednika najvišjega sodišča, in Williama Van Murrayja, poslanika na Hol- landskem, kot komisarja, da iz- ravnata spor med obema država- ma. S tem ravnanjem je dal neka- terim situacijam in nezadovoljne- žem v svoji stranki povod, da mo- ra mirovna ponudba priti od Francije. Predsednik je poslanec- ma naročil, naj ne stopita na fran- coska tla, dokler se njima ne ga- rantira, da ju sprejmejo, kot se spodobi za poslanca neodvisnega naroda.

Po prihodu na Francosko sta pronašla komisarja, da so se izvr- šile velike spremembe. Državni preobrat je strmoglavil direktorij in na krmilu vlade je bil Napoleon Bonaparte kot prvi konzul. Ime- novani so bili komisarji, da spre- mejo ameriške odposlance. Poga- janja so pričela in dne 30. novem- bra 1800. je bila podpisana mi- rovna pogodba med Združenimi državami in Francijo.

V tem času so že pričeli boji. Dne 9. februarja 1799. je ameri- ška fregata "Constellation" po- hudem in vročem boju prizadela francoski fregati "l' Insurgente" hude izgube. V nekem drugem boju je zapovednik fregate "Con- stellation" prisilil francosko fre- agto "La Vengeance", oboroženo s pčdesetimi topovi, po izgubi sto šest in petdeset mož, da je po- tegnila zastavo z jadrnika in se udala. Ponoči se je posrečilo pre- magati francoski fregati pobe- gniti. Američani so bili s temi us- pehi zadovoljni, ker so dokazova-

li, da je njih brodovje kos sovra- žnemu brodovju, če pride do boja. Poročilo o sklenjenem miru je u- stavilo nadaljne boje. Armado so razpustili, brodovje je ostalo mo- bilizirano in ostale so tudi obrež- ne utrdbe.

Še preden je došla vest, da je podpisana mirovna pogodba, je Georg Washington umrl na svo- gem posestvu Mount Vernon dne 14. decembra 1799. v starosti 68 let. Kongres in državne legislatu- re so sprejele žalne adrese, da ta- ko izkažejo spoštovanje do moža, ki si je stekel velike zasluge za Unijo.

Poleti 1800. so premestili sedež vlade iz Philadelphije v Washing- ton, novo glavno zvezno mesto. Dne 22. novembra istega leta je pričelo kongresno zasedanje v ne- dokončanem kapitolju.

(Dalje prihodnjil.)

DOPOSLANI MBESEČNIKI IN KNJIGE.

Čas, slovenski mesečnik za po- duk in izobrazbo, prinaša v mar- tu izdaji sledečo vsebino: Tovarna. — Kaj bo po vojni? — Moja vasica. — Naša stara in nova domovi- na. — Narodni domi. — Sklep. — Cleveland kot je in ni. — V seneli visile in bajonetov. — Koli- ko je vredno človeško življenje? — Lepota Alaske. — Eksperiment — podlaga vsemu napredku. — Iz astronomije. — Znanstvena ko- kojoreja. — Iz geologije. — Ma- tiče in njegova brivnica. — Prva pomoč v sili. — Iz uredništva in upravnštva.

— V New Yorku je 4500 preno- čišč in restavracij.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Glencoe, O. Radovedneš. Beseda sistema prihaja iz grščine in po- meni nekaj sestavljenega, zložene- ga — nekaj kar je po gotovem re- du iz delov sestavljeno v enoto. V tem smislu govorimo in pišemo o živemem sistemu, ker je sodelova- nje živeev potrebno za živalsko življenje. Govorimo in pišemo o planetnem sistemu, ker je gibanje posameznih planetov odvisno od središnega telesa. Pišemo in go- vorimo o železniškem, upravnem in poljedelskem sistemu itd. Beseda sistem pomeni obravnano ce- loto znanstvenih dokazovanj, ki se dobi na ta način, da se vse poj- me iz enega ali nekaj višjih prin- cipov dobi ali razvija po načinu, kot se dobi celoto znanstvenih spoznavanj, in se jo različno mo- dificira.

V naravoslovju pomeni sistem znanstveno nanaševanje naravnih teles po gotovih skupinah zna- menjih in načinih, te zopet v vr- ste, družine in razrede. Pri tem i- mamu, umetne in naravne sisteme. Umetne sisteme imamo v rastlino- slovju, ki valed svojega debla lo- žijo vse rastline v zelišča in dre- vje.

Sistematičen pomeni eno stvar spraviti v sistem, vrediti jo, dela- ti sisteme.

— Žene nočejo otrok, da bi jih poškajali v klavnico, ko odrastejo. V Drazdanih na Nemškem je bila sodna obravnava proti 17 ženam in dekletom zaradi odganjanja te- lesnega sadu. Prvotno je bilo celo obtoženih 41 oseb! Babica Rubal je bila obsojena na štiri leta težke ječe, druge obtoženke pa na ječo od dveh do devetih mesecev.

Zapomnite si

rojaki, da Amerikance ne more biti Kranjec, še se prav se- demkrat ne glavo postavi; to je gola resnica. Vsak vesten in soliden trgovec se drži tudi resnice s tem, da ponuja in prodaja svojim odjemalcem to, kar v resnici importira. Tega genia se drži širok Amerike znana in edina samos- tojna slovenska importna trdnica A. Horwat, ker piše na svoja steklenice "Krajski importirnik brinjevec, šilivovec ali Trpinovec, katerega v resnici importira. Sedaj se te pišaje ne more dobiti iz starega kroja, jaz je imam pa še obilo na rokah od preje. Vlada Zedinjenih držav vsacega strogo kaznuje, ki bi skušal pro- dajati navadno, blago za importirano."

In vendar je najti pri nas mnogo takih ljudi, ki ponujajo običajno razno likerje, ter pišaje na steklenice: Kranjski Brinjevec, samo da mašajo odjemalcom rokah v oči in da seže ljudi v oči s takimi besedami. Jaz prodajam tudi tak brinjevec, ki ni importiran po \$8.50 za sedel, za celico pa po \$1.75 Double Stamp 1901 katere vseže za budete.

ANTON HORWAT, importer in trgovec s španjem na debla. 1807 W. 22nd St., Chicago, Ill. Telefon: Cahal 2974.

38 odstotkov več dobička.

Tako se glasi poročilo poljedelskega departementa Združenih držav o kmetijskih pridelkih na kmetijah v gorenjem delu Wisconsinu. Za pri- merjanje so vzeli vrednost pridelka na enem akru v državah North Dakota, South Dakota, Nebraska, Kansas, Oklahoma in Texas, in sicer od koruze, ovsa, pšenice, ječmena, rži in sena. Povprečna vrednost teh šestih pridelkov na vsakem akru je znašala v imenovanih šestih državah \$76.25 — za Wisconsin pa je povprečna vrednost šestih pridelkov na vsakem akru \$105.17, ali za 38 višja, kakor v omenjenih državah.

Najvišja vrednost teh pridelkov v katerikoli si bodi državi je za 20% nižja, kakor pa na naši zemlji, katero Vam nudimo v

GORENJEM WISCONSINU, V "DOMOVINI DETELJE".

zemljo Vam prodamo po zelo nizki ceni ali veliko ceneje, kakor bi morali plačati marsikje drugje, kjer so pridelki veliko manjši. Mi Vam toraj ponudimo nizko ceno in Vam obujbimo našo gostoljubno pomoč, da se dobro ustanovite na tem novem zemljišču, ter Vas postavimo na pravo pot do neodvisnosti in svobode. Tukaj je podnebje ugodno za vse pri- delke, katere boste hoteli tukaj pridelovati, tako da se Vam ne boje- treba na novo učiti poljedelstva. Šole, cerkve in dvorane, itd. so v bli- žini. Glavna železnica pelje sredi preko te zemlje. Dobri trgi in dobre ceste. Pišite takoj po knjižice, v katerih boste dobili potrebne infor- macije, kakor tudi številna zahvalna pisma rojakov, kateri so od nas ku- pili. Naseljniki dobijo pri nas tudi delo v bližini lesne industrije s pri- merno plačo. Tudi izlišimo vsakemu po 5 do 10 akrov ter postavimo hišo po ceni, pri čemur zaračunamo samo toliko, kolikor stane material, tako da je vsakemu zasiguran obstoj že takoj s početka. Obiskovalec je na razpolago tudi brezplačen voz, in kedor kupi od nas 50 akrov ali več, dobi povrnjene vse svoje vozne stroške.

Edward Hines Farm Land Co.

J. STONICH in J. GESCHEL (Slovenski oddelek)

2622 SOUTH ROMAN AVENUE CHICAGO, ILLINOIS

PRVA-DRUGA NARODNA BANKA

USTANOV. LETO 1852.

KAPITAL IN PREBITEK NAD \$5,000,000.00.

V PITTSBURGHU, PA.

Pošilja sedaj z garancijo

100 Kron za \$13.00

v stari kraj; večje z neske pa po še nižjih cenah, ter pišite po iste na:

FIRST-SECOND NATIONAL BANK OF PITTSBURGH.

Corner Fifth & Wood Sts., Pittsburgh, Pa.

NAS LASTNI DOM

Kedaj se odloči vojna. Ruska javnost je prepričana, da konča vojna še le leta 1917. Zdaj javlja-jo švicarski poročevalci iz Rima, da bo, po prepričanju italijanskih krogov, padla odločitev šele 1917. Četverozveza da se zaveda, da po- prej ne more zmagati, zato hoče vojno za vsako ceno čim najbolj podaljšati.

Pronašel, da je koristno.

Pred malo časom prejeli smo od našega odjemalca pismo, iz kate-rega povemo sledeče: "Prosim pošljite mi še dve steklenici va-šega ameriškega prebavnega vina. Pronašel sem, da je zelo dobro in koristno za urejevanje prebavne- ga dela telesa in da celo povspe-šuje slast do jedil." Rev. Joseph Conrath, St. Joseph's Church, Rowlings, Wyo. Da mi se popol- noma strinjamo s Rev. Conrath in želimo dodati le še to, da mi prejmemo na stotine enakih pi- sem dnevno od ljudi, ki so posku- šali to zdravilo in so ga našli ta- kega kakor je rečeno, da je. Vi se lahko zanesete na Trinerjevo ameriško prebavno grenko vino, da vam zamore služiti v velike koristi, ko se počutite "iz reda" valed zaprtnice, nepravilne pre- bavnosti in enakih bolečin. V le- karnah. Cena \$1.00. Jos. Triner 1333-1339 S. Ashland Ave., Chi- cago, Ill.

Kadar potrebujete kak Lini- ment, uprašajte vedno za Triner- jevega. Le ta je izdelan iz naj- boljših snovi in po izučenihi ke- mistih in lekarnarjih pod vod- stvom našega zdravnika. Za hi- tro in stalno pomoč ni boljsega kot je Triner's Liniment. Cena 25c in 50c, po pošti pa 35c in 60c (Advertisement.) Naročajte se na "Čas", 2711 S. Millard Ave., Chicago, Ill.

RAD BI IZVEDEL. Rad bi izvedel za naslov Franc Obida, podomače Ivaneta iz Bu- kovga na Primorskem. Uljudno prosim rojake, ako kedo ve za njegov naslov, da mi ga naznani, rad mu povrnem vse stroške, ali pa naj se mi sam javi, na naslov: PETER CUFAR, P. O. Box 97, RELIANCE, WYO.

Pozor rojaki! Rojakom v Frontenac in okoli- ei želim naznaniti, da imam v za- logi raznovrstne barve (paint), stenski papir, prejemam vsa te vrste dela dnevno ali pa na kon- trakt za stavljenje papirja ali barvanje poslopj, zunaj in znot- raj, kakor si kdo želi; izvrstno in solidno delo. Se priporočam. Sem tudi zastopnik, Fire Insu- rance Co. Zavarovalni zastopnik proti ognju in drugim nesrečam. ANTON ROITZ, East Street, Car Line, Frontenac, Kans.

ČAS. Edina Slovenska revija ishaja mesečno na 36 straneh in velja za vse leto \$1. — Čas, 2711 S. Millard Ave, Chicago, Ill. VSAKEMU KORISTNO. Za \$1.00 naredim vsakemu 100 pol pisalnega papirja in 100 kv- vert z vašim tiskanin imenom in naslovom; pišite po vzorec. Poš- ljem ga prosto. MIKE ČEBAŠEK, Box 148, VAN VOORHIS, PA.

Pouk v angleščini in lepopslju potom dopisovanja. Ali bi radi znali angleško govo- riti, brati in pisati? Ali imate veselje do angleščine in se ne znate učiti? Ali vam ni znano koliko velja angleščina nam-tujcem v tej deže- li? Naj pomislimo, da denar, ki se žrtvuje za samo izobrazbo, je naj- boljše naložen, in ne vzame ga kriza, ne vojna. Pišite za brezpla- čna pojasnila na Slovenian Correspondence School 6119 St. Clair Ave., Cleveland O.

IZNAJBE DONAŠAJO BOGASTVO! ZA IZNAJMITELJE in za one, ki delajo na iznajdbah, moja: Slovenska knjiga i druge listine z potrebnimi navodili je neobhodno potrebna. Oboje poš- ljem na moje stroške vsakemu na zahtovo. Brezplačne informacije in navo- dila, na uprašnja kako se za- more patentirati iznajbo popolnoma prosto in zelo povspešno, ker moj urad "se nahaja v Washingtonu, me- stu gl. urada Zjed. držav za patente. Pišite še danes slovensko na: A. M. WILSON Registered Patent Attorney 314 VICTOR BLDG. WASHINGTON, D. C.

Frank Stonich brat stelarjev Jacoba in Johna Stonicha, se priporoča cenjenim rojakom širom Amerike. Kadar potrebujete ali kupujete zlatinske a. pr. ure, veržice, prostane, broške itd., se obrnite nama, ker bodele dobili blago prve vrste. VSE GARANTIRANO! V zalogi imam snake, prostane, privrčke, broške ramih jednet in svod. FRANK STONICH 7 W. Madison St., Saving Bank Bldg., Room 608, CHICAGO, ILLINOIS.

Denarje v Stare Domovine Vam pošlje najsigurneje, najhitreje in najtočneje naša stara in zanesljiva domača tvrdka, in sicer po najnižji dnevni ceni. Mi imamo najsigurneje in najbolj- šo zvezo. Denar izplača e. k. pošta potom e. k. poštne hranilnice na Du- naju ali Prve Hrvatske štedionice u Zagrebu brez odbitka. Mi garantiramo vsako pošiljatev, da denar ne bo izgubljen. Ko smo pre- pričani, da ni bil izplačan, denar vr- nemo. Denar nam pošljite po bančnem "Draftu," ki ga dobite v vsaki banki skoro popolnoma nastoj; poštom ali ekspres Money Order-om, ali pa v priporočenem pismu kar golov papir- nat denar. Danes pošljemo v stare domovine: Za \$0.75 . . . 5 Za \$ 26.00 . . . 200 " 1.45 . . . 10 " 39.00 . . . 300 " 2.05 . . . 15 " 52.00 . . . 400 " 2.70 . . . 20 " 65.00 . . . 500 " 3.35 . . . 25 " 78.00 . . . 600 " 4.00 . . . 30 " 91.00 . . . 700 " 4.65 . . . 35 " 104.00 . . . 800 " 5.30 . . . 40 " 117.00 . . . 900 " 5.95 . . . 45 " 130.00 . . . 1000 " 6.65 . . . 50 " 143.00 . . . 1100 " 7.25 . . . 55 " 156.00 . . . 1200 " 7.85 . . . 60 " 169.00 . . . 1300 " 8.45 . . . 65 " 182.00 . . . 1400 " 9.05 . . . 70 " 195.00 . . . 1500 " 9.65 . . . 75 " 208.00 . . . 1600 " 10.25 . . . 80 " 221.00 . . . 1700 " 10.85 . . . 85 " 234.00 . . . 1800 " 11.45 . . . 90 " 247.00 . . . 1900 Pri teh cenah je poština že vzu- čnan. Posiljate v pismanslovnic: AMERIKANSKI SLOVENEK Bančni oddelak 1006 N. Chicago St. JOLIET, ILL.

Ne prezrite legal! Prodajam Columbia grafone, ter slovenske in drugojezične plošče. Isto- tako ure, veržice, ter raznovrstne sla- nino in srebrnino. Člane in članice S. N. P. J. opozar- jam posebno na lično izdelane prostane in obeke z znakom S. N. P. J. Pišite po cenik. ANTON J. TERBOVEC, P. O. Box 1, Cleora, Ill.

Proletarec je slovensko glasilo socialne stranke v Ameriki. Vsa delavec in rojak, ki se zanima za socializ- em, bi ga moral redno štiti pravo silko socializma. Naročnina znaša \$2.00 na leto, \$1.00 na pol leta. Naslov: PROLETAREC 4008 W. 31st St. CHICAGO, ILLINOIS.

Zastoj KRAŠEN STENSKI KOLEDAR ZA LETO 1916. z vsako štatuljo Partola, ali dru- gih zdravil iz svetovno znane le- karne PARTOS. Partola za čistenje krvi in želodca \$1.00 Parto-Glory za bolezi Svovov 1.00 Partocough zoper kašelj . . . 1.00 Partocura zoper glavobol . . 1.00 Rheuma balsam and powder zoper revmatizem 2.00 Triplets št. 1 za akutni triper 2.00 Triplets št. 2 za kronični tri- per 2.00 Triplets št. 3 zoper polucijo 2.00 Triplets št. 4 zoper beli tok 2.00 Partoliquita zoper sifilis . . 4.00 Obširna knjiga "Pot k zdrav- ju" se pošlje vsakemu brezplačno. Pisma naslavljajte na: The Partos Pharmacy 160 — 2nd Ave. New York, N. Y.

PRODAJAM SELO VINO SODŮEK PO \$35.00 BUDŮO VINO SODŮEK PO . . . \$95.00 TRŮFIMOVO ŠGANJA, GAL. . . \$ 2.50 Naročila se priloliti gotovi denar ali poštne nakaznice. Z veseloščitovanjem A. W. EMERICH vinska trgovina in distilacijska šganja, 18208 St. Clair Ave., Collinwood Sta., CLEVELAND, OHIO.

VELIKI SLOVENSKO - ANGLEŠKI TOLMAČ Knjiga obsega poleg slov- angl. slovnice, slov.-angl. razgovore za vsakdajno potrebo, navodilo za angleško pisavo, opisovanje anglo- škikh pisem in kako se postane amori- kanski drkavljan. Vrh tega ima knjiga dodaj največi slov.-angl. in angl. slovar. To je najboljša in najbolj popolna knjiga za priručanje angleščine in ne bi smelo biti slovenskega naseljenca ki bi te knjige ne imel. Knjiga trdo in okusno v platnu vezana (450 strani), velja \$2.00 in je dobiti pri V. J. Kubelka, 538 W. 145th St., New York, N. Y. Pišite po cenik slovenskih knjig

Unijske smodke najtlnjše kakovosti z znakom S.N.P.J. dve vrsti po 5 in 10c — izdeluje po primeru, niski cenl 15% od stične svote gro v re- servni fond S. N. P. J. Pisma- za naročila se svlačuje točno po C. O. D. Naroča se ne manj kot 1000 smodk po 5c ali 500 po 10c. Podpirajte domače in bratske podjetje! Vprašajte za cenik John Breskvar 2225 St. Clair Ave. N. E., Cleveland, O.

Dr. Richter's Palm Expeller za revmatizem bo- lošine, za boleštine okreplosti šla- pov in miše. Pravi se dobi le v svitku, kot vam kaže ta slika. Ne vzemite ga, ako nima na svitku naše trine man- ke s šidre. 50 in 80 centov v vsak lekarnah, ali pa naredite si za- tvavnost od F. Ad. Richter & Co. 74-80 Washington Street, New York, N. Y.

Emil Bachman 2107 So. Hamilt ave., Chicago, Ill. Največa slovenska tvrdica na ZA- STAVI HESALNE SVAKER, KAPE, PRŮATI ŠA v Ameriki. Pišite po naš veliki cenik, ki je v d- nam v vsaki slovenski jušnici.

James F. Stepias, predsednik. Christian E. Walleck, I. podpreds. Emanuel Beranek, II. podpreds. Adolph J. Krass, blagajnik. AMERICAN STATE BANK 1825-27 Blue Island Ave., blizu 18-ete ulice. CHICAGO, ILL. Glavnica in prebitok \$500,000.00

ODPRTO! Pondeljek in v četrtek do 8½ zvečer, vse druge dneve pa do 5½ popoldan. POZOR! Radi nestalnosti cen kronake vrednosti, nam je nemogoče odrediti stalno cen. Pošljali bodeimo denar še nadalje po najnižjih cenah tekoče vrednosti kron. Uprašajte, ali nam pa pišite za cen. Pošljamo denar v stari kraj in jamčimo, da se poštено izplača ali pa Vam vrne. Direktna sveza s Prve Hrvatsko hranilnice in posejilnice v Zagrebu in njenimi podružnicami, Pošljamo denar vojnim vjetnikom v Srbijo, Rusijo, Anglijo in Francosko. Govorimo vse slovanske jezike.

Izvirno potrdilo (ORIGINAL RECEIPT) ki nam ga pošlje poštni urad iz starega kraja, priča vsakemu, da je denar, poslan naslovniku, bil izplačan. Potrdilo je podpisano od osebe, ki ste ji poslali denar in ko ga mi dobimo sem, ga hranimo za jo, da se lahko vsak pošiljalec sam prepriča o prejemu poslane vrste. Cene po dnevnem kurzu. ZA DENAR JAMČIMO VSAKEM SLUČAJU! Probitok in glavnica \$669,672.99. Hranilno uloga \$4,687,208.00 Pišite nam v vašem materinskem jeziku na

KASPAR STATE BANK 1900 BLUE ISLAND AVENUE, CHICAGO, ILLINOIS. Edina Slovenska Tvrdka Zastave, regalije, znake, kape, pečate, in vse potrebštine za društ. in jed. Delo prve vrste. Cene niske. Slovenske cenike pošljamo nastoj. F. KERŽE, 2711 So. Millard Avenue, Chicago, Ill.

Največa slovanska tiskarna v Ameriki je NARODNA TISKARNA 2144-48-50 Blue Island Avenue, Chicago, Illinois. Mi tiskamo v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, poljskem, kakor tudi v angleškem in nemškem jeziku. Naša posebnost so tiskovine za društvo in trgovce. "GLASILO" se tiska v naši tiskarni.

320 AKROV HOMESTEAD Ali ste še pomislili, da imate s SVOJIM PRVIM DRŽAVLJAN- SKIM PAPIRJEM ravnotako pravico pridobiti v jušnem Colo- radu 320 akrov državne zemlje, kakor z drugim papirjem? Zemlja leži samo 2 do 5 milj od železniške postaje, polta- šole in trgovine, v bližini velikih mest in rudnikov, kjer se vam nudi prilika, dobiti v prostem času delo. Zemlja je čista, črna prst in najboljša za pienico, ri, koruzo, krompir, vsakovrstne sadje in vinsko trto. Dobra, zdrava voda se nahaja 15 do 30 črevljev globoko. V bližini je dovolj lesa za ograje, stavbe in za kurjavo. Sedaj se nudi EDINA IN ZADNJA PRILŮŽNOST za rev- nega delavca, da si pridobi lepo farmo in postane samostojen. Ne ohtavljajte se pa in ne gubite časa, ker to je edina prilika, ko je na raspolago državna zemlja za majhen denar, in ko bo ta polta, je ne boste mogli dobiti drugače, kakor da plačate samo visoke cene. SEDAJ ZNAŠAJO VSI STROŠKI, TO JE, ZA NASELITEV, URADNO VKNJIZBO IN MERJENJE, SAMO \$185.00 Ta svota mora biti plačana takoj, toda s tem je pa tudi še vse plačano in nimate nečesar drugega plačati. Opraviti imate s poštено tvrdiko, katero namen je, pomagati revšem do same- stojnosti. Ako pišete, prilokite znamko na odgovor, vendar pa je najbolje, da pridete takoj osebno. FRANK CHANCHER CO. ROOM 2, 1624 CURTIS ST., DENVER, COLO.

NEBO CORK TIP CIGARETTES Tisoči kade NEBO ZAKAJ? Tobak-najboljši Sestava-izvrstna Kajenje-hladno Okus-poin Duh-izboren Izdelek-popoin PRODAJA SE POVSOD Kuponi v vsaki škaflici veljajo za denar ali za krasna darila Pišite po katalog daril NEBO DEPARTMENT 95 First St., Jersey City, N. J. P. Lorillard Co. Inc. Established 1769. Coffee Mill. 100 whole coupons. Highway Automatic Lighter. 75 whole coupons. An Eight-day Alarm Clock. 275 whole coupons.